

СЪДЪРЖАНИЕ

Никола Абаджиев – От стабилност към устойчиво развитие.....	3
Осигуряването в числа	
Христина Митрева – Отчет за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2006 г.	7
Пенсии	
Румяна Станчева – Закупуване на осигурителен стаж с оглед придобиване право на пенсия	15
Евроинтеграция	
България по пътя към Европа	18
Форуми	
Илеана Стоянова – Международна конференция “Капиталовите системи: принос за решаване на пенсионния проблем”	23
В помощ на гражданите	
Адреси и телефони на териториалните поделения на НОИ, на които могат да се правят справки във връзка с изплащането на парични обезщетения и помощи от ДОО	26
Представяме ви	
Пенсионноосигурителна компания “ДСК-Родина” АД – динамично развитие	28

Бюлетин на Националния
осигурителен институт

Година VI, брой 4, 2007

Редакционна колегия:

Христина Митрева - председател
Валентина Кръстева
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Йосиф Милошев

Редактор:

Валентина Минчева

Коректор Валентина Минчева
Предпечат Калина Минчева
Печат Печатна база на НОИ
Формат 60 x 90/8
Печатни коли 4

Адрес на редакцията

1303 София,
бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64
Тел: 02 926 1010
02 926 1028
web: www.nssi.bg
ISSN 1311 - 9656

ОТ СТАБИЛНОСТ КЪМ УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Резултатите от осъществяването на българската пенсионна реформа и по-конкретно на възприетата тристълбова пенсионна система налагат извода, че тази система вече се нуждае от преминаване от етапа на утвърждаване и стабилизация към етап на устойчиво дългосрочно развитие. За да се премине към този нов качествен по своето съдържание етап обаче, трябва да се създадат съответните и необходими условия за това.

Някои от основните условия и фактори за осигуряване на по-нататъшно устойчиво развитие на българската пенсионна система са: усъвършенстване на нормативната база и регулацията на дейността и в трите стълба на пенсионния модел; подобряване на работата на институционалните субекти, осъществяващи дейността по пенсионното осигуряване – НОИ и пенсионноосигурителните дружества; съдържателно обогатяване на капиталовата част на системата (II и III стълб) чрез предлагането на нови пенсионни продукти на този пазар; усъвършенстване и повишаване на ефективността на инвестиционната дейност за допълнителните пенсионни фондове; създаване на нови стимули за осигурители и осигурени лица за осъзнато и мотивирано изпълнение на задълженията към държавното обществено осигуряване (I стълб) и излизане от “сянката на сивата икономика”, както и за допълнително инвестиране в своето бъдеще чрез включване в капиталовите – допълнителни задължителни и доброволни пенсионни фондове (II и III стълб).

Напоследък някои експерти лансират в общественото пространство радикалната теза, че в България е най-добре да се извърши пълна приватизация на пенсионната система, като по този начин ще се реши и проблемът с ниските пенсии. Скромното мнение е, че пълната приватизация е опасна за пенсионната система и за обществото като цяло. Това е така не само защото българският пенсионен модел е доказал и доказва своята целесъобразност, но и защото тази теза не отговаря на актуалните международни тенденции. Трябва да се вземат предвид някои явления и последствия от такива стъпки в няколко страни. Така например Чили, Казахстан и някои други държави ликвидираха/приватизираха напълно държавните си пенсионни системи, но последствията от това вече ги принуждават да правят преоценка на своите пенсионни реформи и да започнат в една или друга степен възстановяването на солидарната система за финансиране на пенсиите. В България не се абсолютизира нито разходопокривната, нито капиталовата част на пенсионния модел, което е една от най-важните положителни характеристики и основен стабилизиращ фактор за пенсионната система като цяло. Това е така, защото именно едновременното и адекватно развитие и управление на трите стълба може да доведе до заветното число за коефициент на заместване в размер на 80% от дохода преди пенсиониране, при това 40 на сто от парите за старини да се получават от първия стълб – държавното обществено осигуряване, а другите 40 на сто да се получават от втория и третия стълб на системата. Първият стълб трябва да даде онези средства, които могат да осигурят нормално съществуване на хората при пенсиониране, а от своя страна допълнителното осигуряване трябва да осигури “екстрите”, по-високото качество на живот и след пенсиониране.

Друго важно условие и основен фактор за устойчиво развитие на системата е намирането и вземането на дългосрочно законодателно решение на въпросите, свързани с намаляването на осигурителната тежест и нарастването на вноската за универсалните пенсионни фондове от втория стълб на пенсионната система. Тук трябва да се посочи, че правените в последно време конкретни предложения за ново намаляване на осигурителната тежест имат известни основания, свързани с осигуряването на общ растеж на икономиката. Според автора обаче, това сваляне на осигурителната тежест на ново по-ниско равнище не трябва да бъде прибързано, а то трябва да се основава на много сериозен, задълбочен и равнопоставен анализ на икономическите и на социалните ефекти и последствия от подобна стъпка. Авторът поддържа мнението, че общата осигурителна тежест не трябва да се намалява, а трябва да се извърши оптимизация в размера и съотношенията на осигурителните вноски за първия и втория стълб на пенсионната система. Такава оптимизация може да се реализира в един такъв вариант – намаляване размера на осигуровките за първия стълб с 3 на сто и в същото време тези 3% осигурителна вноска да се прехвърли като увеличение на задължителната осигурителна вноска за универсалните пенсионни фондове, т.е. задължителната вноска за тези фондове да бъде 8 на сто.

Както е известно, през 2007 г. беше достигната определената с Кодекса за социално осигуряване (КСО) вноска от 5% за универсалните пенсионни фондове за допълнителното задължително осигуряване и законът не предвижда тя да нараства в бъдеще. В същото време всички анализатори, експерти, а

вече и някои политически сили, са на мнение, че тази вноски е твърде ниска и недостатъчна. На такива изводи навежда и опитът на други държави, които реформират пенсионните си системи. На тази основа вече има предложения тази вноски да се вдигне дори и на 10%.

Другото предложение, което поддържат и пенсионните фондове, е, че тази вноски трябва да нарасне поне до 7–7,5 на сто. Такъв е размерът на вноската в Македония, Хърватска, Словения, Чехия, които започнаха реформите след нас, но фондовете им натрупаха по-големи активи много по-бързо от българските пенсионни фондове. Защо се настоява за подобно увеличение на тази вноски? Това е, че само в такъв размер тя може да даде добра и адекватна пенсия от втория стълб на пенсионната система. Само по този начин заместващият доход, който може да бъде получен от допълнителните задължителни пенсионни фондове, може да достигне желаните 20 на сто от възнаграждението преди пенсиониране. А както е известно, заветната цел на пенсионния модел в страната е трите стълба да достигнат общо заместващ доход от порядъка на 70–80%.

Повишаването на вноската за втория стълб на базата на съответното намаление на вноската за първия стълб има още една положителна характеристика, а това е, че по този начин ресурсът, образуван от тези вноски, на практика ще остане в осигурителната система, а заедно с това включването му във втория стълб ще започне да работи за осигурените лица и ще започне да им носи допълнителен доход. От друга страна, освободеният финансов ресурс ще се инвестира в икономиката на страната чрез инвестициите на средствата на пенсионните фондове. От трета страна, такава стъпка ще мотивира излизането от сивия сектор и ще намали стремежа към неплащане на осигуровките за пенсия, защото тези вноски пряко и конкретно ще се натрупват в индивидуалните партии на осигурените лица. Така всъщност се оформя един кръг, който ще донесе полза както на осигурените лица, така и на работодателите, а също и за държавата.

Обосновавайки необходимостта от преминаване към устойчиво развитие на трите съставни части на пенсионната система, по-нататък ще се спрем конкретно върху факторите и условията за развитие на допълнителното пенсионно осигуряване.

Какви са сега тенденциите в развитието на тази част от пенсионната система?

Наскоро Комисията за финансов надзор (КФН) оповести тримесечните обобщени резултати за тази дейност и основният извод е, че допълнителното пенсионно осигуряване продължава да се развива с добри и устойчиви темпове. За първите три месеца на 2007 г. нетните активи на дружествата са нараснали с близо 10%. Ако този темп се задържи, то е възможно в края на годината активите на пенсионните фондове да надхвърлят 2,1 млрд. лв. Положително е също, че броят на осигурените лица се е увеличил с повече от 50 хил. души в сравнение с края на 2006 г. Показателни са и данните за финансовите резултати от дейността на пенсионноосигурителните дружества, след като повече от десет години работеха "на загуба". Докато за първото тримесечие на 2006 г. дружествата общо имат отрицателен финансов резултат в размер на около 300 000 лв., то за първото тримесечие на 2007 г. дружествата отчитат положителен финансов резултат в рамките на 2,8 млн. лв. Това показва, че самите дружества се развиват добре, което повишава интереса на потенциалните чуждестранни инвеститори и е добре за акционерите.

Наложително е специално да се подчертае, че когато се говори за обстоятелството, че дружествата са работили на загуба в продължение на 7–8 години, трябва да се знае, че това се отнася само за тях. Този факт и този резултат по никакъв начин не са били в загуба на самите осигурени лица в управляваните от тях фондове и това не е дало отражение върху състоянието на салдата по индивидуалните сметки на осигурените. Те, осигурените лица, през всички тези години са получавали своята доходност, която винаги е била и по-висока от лихвите на банките. Като пример трябва да се посочи, че за първите три месеца на 2007 г. средната доходност, разпределена по индивидуалните партии на осигурените лица в допълнителните пенсионни фондове, е около 9,3%.

Положителните тенденции, очертаващи настоящото развитие на сектора, са основата, върху която могат да се определят и някои други необходими промени в законодателството, а именно:

• Осигуряване на по-нататъшна либерализация и по-голяма гъвкавост на инвестиционния режим за пенсионноосигурителните дружества и пенсионните фондове

Може да се каже, че към днешна дата режимът за инвестиции е достатъчно либерален. Но той вече си изигра ролята и оттук нататък вече се превръща в спирачка за дейността на дружествата. Пазарът е много динамичен, фондовете натрупаха големи активи и законовата рамка вече блокира в някаква

степен инвестиционната им активност, а оттам и ефективността им. Така че е дошло времето за нова стъпка към либерализация на инвестиционния режим. С такава цел трябва да се променят лимитите за инвестиции в отделните инвестиционни инструменти. Разбира се, след като се направи анализ при кои инструменти трябва да има някакви корекции. От друга страна, законовата рамка трябва да стане по-гъвкава и да се изменя съобразно динамиката на пазара. Сега в нея има елементи, които са много ограничителни. А някои от новите инструменти на пазара даже не могат да се използват, тъй като към момента те изобщо не фигурират в списъка на разрешените направления за инвестиции от страна на пенсионните фондове. Примерно, позволен е голям процент вложения в общински облигации и недвижими имоти, но те се предлагат в много малък обем на пазара. Когато говорим за либерализация на инвестиционния режим за пенсионните фондове, трябва да се знае, че каквото и да се случва, пенсионните фондове винаги ще принадлежат към консервативните инвеститори, тъй като основната им грижа е да гарантират парите на осигурените лица.

• Прилагане от 2008 г. на системата на мултифондовете в дейността по допълнителното пенсионно осигуряване

Тук трябва да се знае, че съвместно в тази насока работят повече от една година КФН и БАДДПО. Намерението и желанието са мултифондовете да стартират още от 1 януари 2008 г. в третия стълб – допълнителното доброволно пенсионно осигуряване. При всички случаи мултифондовете ще активизират инвестиционната дейност на пенсионните фондове, чрез тях ще се навлезе в някои по-рискови инвестиции като големите инфраструктурни проекти и др. Освен това ресурсът на пенсионните фондове ще бъде много по-активно търсен от потребителите.

Такива фондове са създадени преди много години в Чили, Перу, Мексико, Словения и др. и навсякъде те са допринесли както за стабилността на пенсионните системи, така и за по-високата доходност от инвестиции. Най-важното е, че те променят облика на дейността, тъй като осигурените лица вече могат сами да избират инвестиционния портфейл, като, разбира се, поемат и част от риска. Други плюсове са много по-голямата възвръщаемост от инвестициите и по-ниските разходи за управление на пенсионната дейност. Положителни ефекти се наблюдават и върху развитието на капиталовите пазари в съответните държави, като те се стабилизират и стават по-активни.

• Създаване на нови икономически стимули за осигуряване за допълнителна пенсия чрез законово регламентиране на нови данъчни облекчения през 2008 и следващите години

Тук идеите и предложенията са общоизвестни, но е нужна тяхната конкретизация и реализация. Отново трябва да се настоява за увеличение на размера на данъчните облекчения за доброволното осигуряване до 15-20% – при сегашен размер от 10% от облагаемата основа при данък общ доход. Наложително е вече намирането на адекватно решение за създаването на по-големи възможности за допълнително пенсионно осигуряване за хората, родени преди 1.01.1960 г. Едното от решенията е за тези лица данъчното облекчение за допълнително доброволно осигуряване да бъде най-малко в двоен размер спрямо съответното облекчение за лицата, родени след 31.12.1959 г. Що се отнася до данъчните облекчения за работодателите, осигуряващи допълнително своите работници и служители, сегашното им равнище може да бъде оценено като добро, но през следващите години и тази законодателна норма трябва да бъде променена.

Очертавайки някои от факторите и условията за устойчиво развитие на пенсионната система, не можем да не отбележим и такива, които не са пряко свързани с промени в законодателството, но които ще играят основна роля в бъдеще:

На първо място тук трябва да посочим необходимостта от приоритетно развитие в близките години на доброволното пенсионно осигуряване. Този вид осигуряване трябва да стане приоритет не само за дейността на пенсионноосигурителните дружества, но и за държавата. Това е така, от една страна, защото равнището и обхватът на допълнителното доброволно осигуряване сега не отговарят на потенциала, който има в страната, и, от друга страна, защото само адекватното равнище на това осигуряване би повишило общия ефект от пенсионната реформа въобще и ефекта за осигурените лица в частност. Както показват данните в последно време, ножицата между допълнителното задължително и доброволното осигуряване се отвори твърде много. Една от причините е, че през последните две-три години беше отделено повече внимание към дейността на универсалните и професионалните пенсионни фондове. В тях броят на осигурените надхвърля 2,4 млн. души, докато в доброволните фондове имаме повече от 570 хил. души. Тази разлика трябва да бъде намалена, като се усвои свободният потенциал от около 2 млн. души, които получават трудови доходи и могат да се осигуряват доброволно. Разбира се, за да се

случи това, основният фактор и занапред ще бъде реалното нарастване на доходите. Към него трябва да се прибавят нови стимулиращи данъчни облекчения, както и повишаването на осигурителната култура на българина.

На второ място трябва да посочим нарастването на инвеститорския интерес към пенсионноосигурителната дейност и нейното реструктуриране. На българския пенсионноосигурителен пазар вече е налице ясно очертаваща се тенденция – включването на нови мажоритарни и миноритарни акционери в пенсионните дружества. Тяхната дейност вече привлича вниманието на инвеститорите по няколко причини. Едната е членството на България в Европейския съюз, което дава нова по-висока сигурност за инвеститорите, другата е стабилността на българския пенсионен модел и постигнатите резултати, което е гаранция за добри финансови резултати и третата причина е бързо нарастващите активи на пенсионните фондове, което създава възможности за участие в управлението на значими финансови ресурси, а чрез това и участие в големи инвестиционни проекти. Съществена причина за интереса към пенсионноосигурителната дейност в България е и високото равнище на съществуващата нормативна уредба и надзора върху тази дейност.

Всичко горепосочено в крайна сметка катализира интереса на чуждестранните инвеститори, така че може да се очаква появата на нови участници в осигурителния пазар както от страната, така и от чужбина. Възможно е също да има и консолидации в бранша, но с много малък периметър. Има, разбира се, и вероятност да се учредят нови фондове, но това е най-малко вероятното развитие, тъй като българският пазар е относително малък, а осигурените лица вече са обхванати и са разпределени в съществуващите пенсионни фондове и в този смисъл нови играчи трудно ще пробият на този пазар.

Никола Абаджиев,
председател на Българската асоциация на дружествата
за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

Осигуряването в числа

ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2006 Г.

Христина Митрева,
главен актьор и главен директор на ГД “Анализ, планиране и прогнозиране”

Отчетът за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО и на бюджетите по фондове показва осъществяването на една от основните функции на Националния осигурителен институт – да управлява средствата на ДОО в съответствие с фондовия принцип, т.е. съобразно спецификата на осигурителните рискове и съвкупността на осигурените лица. Последващият контрол върху изпълнението на бюджета в неговите съставни части по осигурителни фондове и социалноосигурителни програми, финансирани от тези фондове, позволява прозрачност за изразходването на бюджетните средства, за приоритетите в социалноосигурителната политика и за отчетените резултати и ефекти. Анализът на изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО спомага ръководните органи на НОИ да представят пред органите на управление на държавата и пред широката общественост не само конкретните резултати от изтеклата година, но и очертаните насоки на провежданата реформа в социалното осигуряване в краткосрочен и дългосрочен план.

Изпълнението на бюджета на ДОО за 2006 г. е белязано с една важна особеност – политическото решение събирането на вноските да се извършва от Националната агенция за приходите, стартирала ефективно от 1 януари 2006 г. За подготовката на този старт безспорен принос имат и служителите

на НОИ, чрез участието в работни групи, предоставянето на софтуер за събирането и контрола на социално- и здравноосигурителните вноски и използването на информационната система на института в частта регистрация на осигурителите и осигурените лица, трудовите договори и събирането и контрола на вноските.

През 2006 г. успешно стартира изграждането на **архивно стопанство**, съхраняващо в хартиен и електронен вид ведомостите и други документи на прекратени осигурители без правоприменик. През отчетната година се изградиха следните обединени архивни центрове:

– гр. Пловдив – за съхраняване архивните документи на ТП на НОИ – Пловдив, Пазарджик и Смолян;

– с. Невестино – за съхраняване архивните документи на СУ “СО”, ТП на НОИ – София-област, ТП на НОИ – Благоевград, Перник и ТП на НОИ – Кюстендил;

– гр. Силистра – за съхраняване на архивните документи на ТП на НОИ – Силистра и Добрич.

Пилотното приложение на регистрационния софтуер стартира през септември 2006 г. в Обединено архивно стопанство, Пловдив. Това е и първият архивен център, в който започна сканиране и индексване на приетите архивни масиви.

Основните резултати, произтичащи от изпълнението на бюджета на ДОО през 2006 г., се изразяват в:

- нарастване на приходите от вноски чрез увеличаване на осигурителната база – осигурителния доход и заетите в икономиката, в това число чрез постепенно намаляване дела на сивата икономика;
- подобряване на съотношението между броя на осигурените лица и броя на пенсионерите в резултат на нарасналата заетост и намалението броя на пенсионерите;
- двукратно индексирание на пенсиите с акцент към трудовите и минималните пенсии и осигуряване на възможност за еднократно “коледно” плащане;
- увеличаване размера на социалноосигурителните плащания за временна и трайна неработоспособност и поставянето им във все по-тясна връзка с приноса на осигуреното лице в осигурителния процес;
- повишаване ефективността и качеството на услугите за осигурителите и бенефициентите на системата;
- по-ефективен контрол върху поведението на осигурителите и осигурените лица по спазването на трудовото и осигурителното законодателство;
- намаляване възможностите за злоупотреби от страна на всички участници в осигурителния процес.

В резултат на **преизпълнение на приходите с 6,6 на сто** – равняващо се на **199,7 млн. лв.** – и **икономията в разходната част на бюджета**, от тази субсидия бяха усвоени **1 198 590,7 хил. лв.**, или **85,1 на сто**, т.е. бяха икономисани **210,2 млн. лв.** Едновременно с това **60,0 млн. лв.** от ЦРБ, предвидени като **резерв за реформата в социалното осигуряване, не бяха изразходвани, а плащанията за пенсии на същата стойност бяха осъществени, но за сметка на собствените средства на системата.** В края на годината бе реализиран остатък в размер **12 458,4 хил. лв. по валутните сметки на НОИ (в евро и в щатски долари) за разплащания по пенсиите по международни спогодби.**

Постигнатото изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване създаде предпоставки Правителството на Република България да вземе решение за **предоставяне на 115,0 млн. лв. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 50,0 лв. към пенсиите за месец декември (коледна добавка) – ПМС № 312 от 24.11.2006 г. (ДВ, бр. 96 от 28.11.2006 г.)**, като за целта сумата бе преведена от републиканския бюджет.

Съществено влияние върху отчетената приходна и разходна част на бюджета на ДОО за 2006 г. оказва изпълнението на следните **показатели, заложи в макрорамката на държавния бюджет:**

Показатели	План 2006 г.	Отчет 2006 г.
1. Темп на нарастване на БВП	5,5 %	6,1 %
2. Средногодишна инфлация	5,8 %	7,26 %
3. Средномесечна работна заплата	365,73 лв.	355,00 лв.
4. Средномесечен осигурителен доход	363,70 лв.	354,50 лв.
5. Минимална месечна работна заплата	160,00 лв.	160,00 лв.
6. Средногодишно ниво на безработица	под 10,00 %	9,61%
7. Осъвременяване на пенсиите от 1.01.2006 г. с :	5,0%	
- всички пенсии		5,6%
- до 80 лв.		5,0%
- от 80,01 до 120 лв.		4,4%
- от 120,01 до 200 лв.		4,0%
- над 200 лв.		
8. Осъвременяване на пенсиите за трудова дейност от 1.07.2006 г. с:		
- до 120,00 лв. вкл.		5%
- от 120,01 до 150,00 лв. вкл.		4%

Съществено значение за приходите и разходите по бюджета на ДОО имат и показателите, свързани с осигурените лица и осигурителния доход.

Показатели	2005 г. - Отчет		2006 г. - ЗБДОО		2006 г. - Отчет	
	бр.	СОД – лв.	бр.	СОД – лв.	бр.	СОД – лв.
ОСИГУРЕНИ ЛИЦА С ВНОСКИ	2 597 197	331,62	2 524 701	363,70	2 746 729	354,50
I. Осигурени от работодател лица:	2 390 042		2 319 594		2 518 021	
От първа категория труд	9 535	599,28	9 900	634,71	9 455	666,57
От втора категория труд	94 175	467,83	96 500	519,77	98 066	527,79
От трета категория труд	2 014 448	293,07	1 975 000	317,76	2 129 379	326,45
Държавни служители	33 006	517,00	31 686	536,95	34 286	563,57
Членове на кооперации, работещи без трудови правоотношения	3 638	139,99	4 500	141,09	3 886	136,61
Лица по програмата за осигуряване на заетост	71 490	112,03	43 355	166,56	64 034	143,29
Осигурени от възложител лица (осигурени само за пенсия)	49 760	162,84	48 000	168,28	54 182	178,19
Осигурени лица за инвалидност, старост и смърт и гр. злополука	21 001	64,58	20 000	71,64	23 731	69,31
II. Осигурени за собствена сметка лица:	207 155		205 107		228 708	
Самоосигурени лица (осигурени за всички социални рискове)	82 467	224,66	81 807	220,10	91 481	235,60
Самоосигурени лица (осигурени само за пенсия)	96 472	222,53	96 200	224,57	100 191	230,97
Самоосигурени лица – земеделски производители и тютюнопроизводители (осигурени за всички социални рискове)	9 862	57,16	9 800	58,11	13 598	58,99
Самоосигурени лица – земеделски производители и тютюнопроизводители (осигурени само за пенсия)	18 354	57,39	17 300	58,53	23 438	61,59
III. Лица, откупили времето на обучението си – бр.	2 755				795	
- осигурителен стаж на едно лице в месеци	33,06				30,20	
IV. Лица, откупили осигурителен стаж по § 9, ал. 3 от ПЗР на КСО					10 353	

Забележка: В броя на осигурените от работодател лица са включени наетите в специалните дейности и във Висшия съдебен съвет, а не са включени тези, които са откупили времето на обучението си и осигурителен стаж по §9, ал. 3 от ПЗР на КСО.

Фактическото изпълнение на бюджета на ДОО за 2006 г. показва, че са постъпили всичко приходи **3 248 368,0 хил. лв.**, или изпълнението на плана е **106,55 на сто**, а са изразходвани **5 008 145,5 хил. лв.** (заедно с коледната добавка и пощенска такса и ДДС към всички видове пенсии и добавки), или **101,12 на сто**. В края на годината е реализиран остатък по валутните сметки на **НОИ** в размер на **12 458,4 хил. лв.**

По приходите:

Преизпълнението на общите приходи с **6,55 на сто**, равняващо се на **199 687,7 хил. лв.**, се формира основно от преизпълнение на **приходите от осигурителни вноски** (с 229 562,0 хил. лв. повече), в т.ч. от:

– **вноските от работодатели** за работници и служители – **107,86 на сто** изпълнение на плана, което се дължи на по-пълния обхват на осигурените

лица, основно от трета категория труд. В сравнение с планирания със Закона за бюджета на ДОО общ брой осигурени от работодател лица – **2 319 594**, по отчета те са **2 518 021** лица, като за тях са постъпили вноски в размер на **2 074 832,9 хил. лв.**;

– **личните вноски** от работници и служители – **109,14 на сто** изпълнение на плана;

– **вноските от самоосигуряващи се лица** – изпълнение **119,07 на сто**, което се дължи на **по-високия брой осигурени лица от планирания** – при план **205 107** самоосигуряващи се лица заедно със земеделските производители, са отчетени **228 708**, или с **23 601 повече**. По отношение на **осигурителния им доход**, при изискуем минимум **220 лв.**, по отчетни данни самоосигуряващите се лица за всички социални рискове (без трудова злополука, професионална болест и безработица) са се осигурявали върху по-висок размер – **235,60 лв.** месечно, а тези за пенсия – върху **230,97 лв.**;

В групата на приходите от осигурителни вноски се отнасят и приходите от **главницата по ревизионните актове за начет**, събрани както от контролните органи на НАП, така и от Агенцията за държавни вземания (АДВ). Събраните суми **от контролните органи на НАП по главницата** са: при план 78 085,5 хил. лв. са постъпили 51 478,2 хил. лв., т.е. изпълнението е 65,93 на сто, а **от АДВ** – при план 20 000,0 хил. лв. са събрани 24 982,7 хил. лв., или 124,91 на сто преизпълнение.

В бюджета на ДОО са планирани и постъпват и т.нар. **неданъчни приходи**. Те включват приходи и доходи от собственост, глоби, санкции и наказателни лихви (събрани от НАП, АДВ и НОИ), други неданъчни приходи и др. Събраните **лихви** по ревизионните актове за начет от НАП са в размер на **10 654,8 хил. лв., или 35,54 на сто** спрямо план от 29 983, 6 хил. лв., а от АДВ – при план 20 000,0 хил. лв. са постъпили **4 354,1 хил. лв.,** или 21,77 на сто. По ревизионни актове за **начет, съставени от контролните органи на НОИ след 31 декември 2005 г.**, са постъпили начети и лихви в размер на 1 665,6 хил. лв., а от глоби, санкции, неустойки и обезщетения по наказателни постановления са събрани 81,1 хил. лв.

По разходите:

През 2006 г. **разходите на консолидирания бюджет на ДОО** по отчет възлизат на **5 008 145,5 хил. лв.** В тях са включени **основно:**

- **разходи за пенсии** – 4 233 720,2 хил. лв. (включително 115 040,1 хил. лв. за еднократно изплащане на допълнителна сума към пенсиите за месец декември 2006 г., в т.ч. и за минали години, и 29 938,3 хил. лв. пощенска такса и ДДС), или **84,54 на сто** от общите разходи;
- **разходи за социални помощи и обезщетения** – 719 046,7 хил. лв., или **14,36 на сто** от общите разходи;
- **разходи за службите по социалното осигуряване** – 54 367,8 хил. лв., или **1,09 на сто** от общите разходи.

Изпълнението на плана по разходите е **101,12 на сто, или е налице преразход** спрямо плана от **55 243,8 хил. лв.** Той се обуславя **основно от преразход в изплатените средства за пенсии, в т.ч. разходите за коледните добавки.** Без допълнителната сума към пенсиите за месец декември (в т.ч. и за минало време), отчетените **общи разходи** възлизат

на **4 893 105,4 хил. лв., което представлява 98,79 на сто от плана.**

За пенсии, финансирани от ДОО, през 2006 г. са изразходвани **3 977 561,5 хил. лв.** В тези средства са включени 111 891,2 хил. лв. за еднократна допълнителна сума към пенсиите за месец декември 2006 г., в т.ч. и за минало време. Те не бяха предвидени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, поради това и фактическите разходи за пенсии от ДОО надхвърлят плана с 3,96 на сто. Без еднократните суми, превишението над плана е с 1,03 на сто, което се дължи на увеличението на минималните размери и индексацията на пенсиите с размери до 150,00 лв. месечно от 1 юли 2006 г. При пенсиите за трудова дейност изпълнението е 101,42 на сто, а при тези за кадрови военнослужещи – 96,30 на сто.

Разходът за **пенсии, финансирани от републиканския бюджет, възлиза на 192 042,3 хил. лв.** Тук се включват разходите за еднократната допълнителна сума към тези видове пенсии през месец декември (в т.ч. и за минало време) в размер на 3 148,9 хил. лв. Фактически разходваните средства за сметка на републиканския бюджет са по-малко от планираните с 1,02 на сто – заедно с коледната добавка, а без нея – разходите са с 2,64 на сто по-малко от плана.

За пенсии по международни спогодби през 2006 г. са изразходвани 34 178,1 хил. лв. Разходът за тези пенсии е с 28,80 на сто по-нисък от плана, като разликата се дължи на факта, че бяха предвидени средства за плащания по спогодби, някои от които влязоха в сила по-късно.

През 2006 г. са се пенсионирали общо 92 495 лица, от които 40 695 – за инвалидност поради общо заболяване, 45 655 – за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 на КСО, и 1 284 – за осигурителен стаж и възраст на кадрови военнослужещи по чл. 69 на КСО.

Броят на пенсионерите към 31 декември 2006 г. е 2 271 192. Лични първи пенсии са получавали 2 144 363 пенсионери (94,42 на сто), а наследствени – 126 829 (5,58 на сто).

Спрямо 31 декември 2005 г. **общият брой пенсионери е намалял с 1,3 на сто.** Намаление е отчетено както при пенсионерите с лични пенсии, така и при наследствените пенсии.

Към 31 декември 2006 г. пенсионерите, които получават лични пенсии за осигурителен стаж и

възраст по чл. 68 от Кодекса за социално осигуряване са 1 605 254. В резултат на действието на новите изисквания и постепенното увеличаване на пенсионната възраст, пенсионният натиск е намалял с 1,3 на сто спрямо края на 2005 г. Броят на пенсионерите, получаващи лични пенсии по чл. 69 от КСО (кадрови военнослужещи, офицери и сержанти), е намалял с 1,4 на сто и към 31 декември 2006 г. той е 88 927.

Поради значителното увеличение на броя на пенсионерите, получаващи лични пенсии за инвалидност поради общо заболяване, през последните години беше предприет засилен контрол от страна на НОИ както върху документите при отпускане на нови пенсии, така и върху експертните решения на ТЕЛК при инвалидизиране и придобиване на право за инвалидни пенсии поради общо заболяване или социални пенсии за инвалидност и получаването на допълнителни социални придобивки.

На основание чл. 105, ал. 3 от Закона за здравето през 2006 г. има представители на ТП на НОИ в 96 ТЕЛК в страната, от които 73 в общи ТЕЛК и 23 в специализирани ТЕЛК. През 2006 г. ТЕЛК са постановили 219 145 пълни експертни решения (ЕР), което е със 17 568 по-малко в сравнение с издадените 236 713 броя за 2005 г. Лицата с призната трайно намалена работоспособност са 202 559, което представлява 92,4 на сто от общия брой експертни решения. От тях 27 395 (14% от общия брой) са с под 50 на сто трайно намалена работоспособност.

През 2006 г. по повод "особено мнение" са обжалвани 1 394 експертни решения, което представлява 0,6 на сто от издадените пълни експертни решения, пораждащи право на пенсия за инвалидност.

Анализът на резултатите от обжалваните експертни решения на ТЕЛК пред НЕЛК очертава следните тенденции:

□ сравнително висок процент на определените като работоспособни (ръст 2,43 на сто спрямо общия брой);

□ лицата, които са били с процент трайно намалена работоспособност, който определя правото на пенсия за инвалидност, след освидетелстването от НЕЛК са намалели с 1 560, или с 28,70 на сто;

□ лицата с трайно намалена работоспособност над 70,99 на сто, която носи и допълнителни социални придобивки, след освидетелстването от НЕЛК са намалели с 38,01 на сто.

Количественият сравнителен анализ на контрола по експертната на трайно намалената работоспособност, осъществен от медицинските комисии към НОИ (МК) за 2005 и 2006 г., показва следното:

- броят на решенията на МК за 2006 г. е 97 230, което представлява 95,53 на сто от броя на решенията за 2005 г.;

- броят на обжалваните от МК експертни решения за 2006 г. е 3 419, което представлява 95,45 на сто от тези за 2005 г.;

- запазва се непроменен процентът на обжалвани ЕР спрямо общия брой решения на МК;

- увеличава се процентът на решенията на МК по ЕР на НЕЛК спрямо общия брой решения на МК – 3,52 на сто през 2006 г., спрямо 0,87 на сто през 2005 г.

Анализът на резултатите от обжалваните от МК експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК очертава следните тенденции:

- сравнително висок процент на определените като работоспособни (5,33 на сто спрямо общия брой);

- намаляване с 621 (51,75 на сто) на броя на лицата с определен процент трайно намалена работоспособност, който определя правото на пенсия за инвалидност;

- намаляване с 597 (72,80 на сто) на броя на лицата с намалена работоспособност над 70,99 на сто, която носи и допълнителни социални придобивки;

- намаляване с 12 (27,91 на сто) на броя на лицата, на които е определена чужда помощ.

Броят на пенсиите, изплащани към 31 декември 2006 г., е 2 754 943 и спрямо 31 декември 2005 г. е намалял с 0,5 на сто. Освен всички първи пенсии, които са 2 271 192, в него е включен и броят на вторите, третите и четвъртите пенсии. Увеличението е в резултат на отпускането на нови социални пенсии в размер 25 на сто от социалната пенсия за инвалидност на пенсионерите с намалена работоспособност над 70 на сто. Към 31 декември 2006 г. се изплащат 448 413 такива пенсии (с 4,1 на сто повече от края на 2005 г.). В края на 2006 г. пенсионерите, получаващи повече от една пенсия, са вече 17,6 на сто от общия брой (при 16,9 на сто в края на 2005 г.).

Към 31 декември 2006 г. има отпуснати 1 709 583 лични пенсии за осигурителен стаж и възраст. Те представляват 65,5 на сто от всички лични пенсии. От тях 2,8 на сто са отпуснати на лица, работили при условията на първа категория труд, 6,6 на сто – на работили при условията на втора категория труд, и 59,9 на сто – на лица от трета категория труд. Останалите 30,7 на сто от личните пенсии са на лица със смесен трудов стаж.

Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2006 г. е 152,08 лв. При неговото изчисляване са взети предвид и добавките по чл. 84 от КСО, добавката за чужда помощ (в размер 75 на сто от социалната пенсия за старост), добавката за ветерани от войните (в размер 50 на сто от социалната пенсия за старост), миньорската добавка (която вече не се отпуска, но продължава да се изплаща в размер на 33,30 лв. на пенсионерите, на които е била отпусната преди 2000 г.), добавките към пенсиите на репресираните лица по чл. 9 от ЗПГРРЛ, както и еднократната допълнителна сума към пенсиите за месец декември.

Спрямо 2005 г. средният месечен размер е нараснал номинално с 12,96 на сто, а реално – с 5,3 на сто, при средногодишна инфлация за 2006 г. от 7,26 на сто.

С пенсии на минималния размер за съответния вид към 31 декември 2006 г. са 572 362 пенсионери, или 25,2 на сто от общия брой. Максималният размер от 455,00 лв. получават 21 741 пенсионери (0,95 на сто).

През 2006 г. са проведени следните политики, които оказва влияние върху размерите на пенсиите:

1. **От 1 януари 2006 г.** се определи нов размер на социалната пенсия за старост – **63,00 лв.** месечно, което представлява увеличение от 5,0 на сто. Със същия процент се промениха минималните размери на пенсиите, както и добавките към пенсиите, които са процент от социалната пенсия за старост. Добавката за чужда помощ стана 47,25 лв., а добавката към пенсиите на участниците и пострадалите във войните – 31,50 лв.

2. С решение № 1.1 от протокол № 18 / 28.12.2005 г. Надзорният съвет на НОИ реши пенсиите, отпуснати до 31 декември 2005 г. включително, да се индексират диференцирано според техния размер, считано от 1 януари 2006 г., както следва:

- до 80 лв. – с 5,6 на сто;
- от 80,01 до 120 лв. – с 5 на сто;
- от 120,01 до 200 лв. – с 4,4 на сто;
- над 200 лв. – с 4 на сто.

3. **Максималният размер** на получаваните една и повече пенсии, без добавките към тях, определен съгласно §6, ал. 1 от ПЗР на КСО, от **1 януари 2006 г. е 455,00 лв.**

4. **Месечната добавка по чл. 9** от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ) се определя в процент от средната пенсия за осигурителен стаж и възраст за предходната календарна година и се преизчислява

ежегодно от 1 януари. В тази връзка със заповед № 23 от 24.01.2006 г. управителят на НОИ определи средна пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2005 г. в размер на 141,62 лв. До края на 2006 г. са отпуснати 8 595 добавки, а средният месечен размер на добавката по чл. 9 от ЗПГРРЛ е **41,93 лв.**

5. **От 1 юли 2006 г.,** на основание ПМС № 180/20.07.2006 г., беше увеличен минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1–3 от КСО – от 72,45 на **85,00 лв.** Минималните размери на останалите пенсии за трудова дейност, които досега бяха обвързани с размера на социалната пенсия за старост, вече са обвързани с минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст.

Съгласно чл. 2, ал. 1 от Постановлението, личните пенсии за трудова дейност, отпуснати до 30 юни 2006 г., бяха индексирани от 1 юли 2006 г. както следва:

- при основен размер на пенсията до 120 лв. – с 5 на сто;
- при основен размер на пенсията от 120,01 до 150,00 лв. – с 4 на сто.

6. На основание ПМС № 312 от 24 ноември 2006 г., бяха предоставени средства за еднократно изплащане на **допълнителна сума към пенсиите за месец декември 2006 г.** в размер на **115 млн. лв.** Съгласно чл. 2, ал. 1 от Постановлението, към пенсията или към сбора от пенсиите за м. декември 2006 г. на всеки пенсионер беше изплатена еднократно допълнителна сума (ЕДС) в размер на **50 лв.** ЕДС получиха 2 273 061 пенсионери, от които 25 033 към пенсии, изплатени в Турция.

Разходите за социални помощи и обезщетения по отчет за 2006 г. възлизат на 719 046,7 хил. лв., или **14,36 на сто** от всички разходи. В тази група са включени разходите за парични обезщетения и помощи по КСО – 464 019,1 хил. лв., здравноосигурителни вноски – 254 371,2 хил. лв. (за пенсионери, за безработните лица и за децата) и пощенска такса и ДДС – 656,4 хил. лв. за изплащане на обезщетенията при безработица. По план общо за тази група разходи са предвидени **721 658,1 хил. лв.,** като са изплатени **99,64 на сто.**

В разходите за парични обезщетения и помощи по КСО са включени разходите при временна неработоспособност поради заболяване и злополуки, разходите при майчинство – бременност, раждане, кърмене и отглеждане на малко дете, разходите за дейността по профилактика и реабилитация, обезщетения при безработица и др.

Спрямо плана за 2006 г. (общо 195 195,1 хил. лв.) разходите за **обезщетенията при заболяване и злополуки** по отчет са с 5,21 на сто повече. Преразход на средства в тази група се наблюдава при обезщетенията по общо заболяване – с 6,50 на сто, и при обезщетенията за нетрудови злополуки – с 3,25 на сто. Това се дължи както на отчетените по-големи загуби на работни дни във временна неработоспособност спрямо планираните, така и на по-високото среднодневно парично обезщетение. Причина за преразхода на средства за тази цел е и по-големият брой осигурени лица.

За риска общо заболяване бяха предвидени да се изплатят обезщетения за 14 910 828 работни дни, а по отчетни данни – те са 15 197 888. Среднодневното парично обезщетение по план беше 11,38 лв., а по отчет е 11,89 лв. Съответно при нетрудови злополуки беше планирана загуба от 944 963 работни дни със среднодневно парично обезщетение 13,15 лв., а по отчет загубените работни дни са 960 194 със среднодневно парично обезщетение 13,36 лв.

Както в експертизата на трайната неработоспособност, така и в експертизата на временната неработоспособност, НОИ осъществява непрекъснат контрол върху издаването на първичните документи.

В края на 2006 г. Националният осигурителен институт създаде и поддържа национален електронен регистър и база данни за получаване и отчитане на бланките болнични листове от лечебните заведения. До края на 2006 г. са пререгистрирани общо 7 602 лечебни заведения.

В другата група разходи по КСО – **разходите при майчинство**, също има преразход спрямо плана. Основните от тях са обезщетенията при бременност и раждане и обезщетенията за отглеждане на малко дете. За обезщетенията при **бременност и раждане** са изразходвани 36 551,3 хил. лв., при план 34 286,1 хил. лв., или с 6,61 на сто повече, а за **отглеждане на малко дете** – по отчет са изразходвани 114 827,5 хил. лв. при план 104 494,5 хил. лв., или с 9,89 на сто повече. Отпускът при **бременност и раждане през 2006 г.** е с продължителност 135 календарни дни, от които 45 преди раждането и с размер на обезщетението 90 на сто. Отпускът за отглеждане на малко дете до **2-годишна възраст на детето** през 2006 г. е с размер на обезщетението **160 лв.** месечно. Преразходът в обезщетенията при майчинство се дължи основно на по-големия брой майки, ползвали обезщетенията спрямо плана (при бременност и раждане бяха планирани 3 365 045 работни дни за 24 926 майки, а са отчетени обезщетения за 3 711 654 работни дни на 27 493 майки. За отглеж-

дане на малко дете по план са предвидени разходи за 14 270 526 работни дни или за 56 629 майки, а са отчетени обезщетения за 16 341 661 работни дни на 64 848 майки.

За дейността по **профилактиката и рехабилитацията** на осигурените лица за 2006 г. бяха планирани средства за медицински услуги, нощувки и частична парична помощ за хранене в размер на 17 097,0 хил. лв. От тях са изразходвани **17 071,0 хил. лв.**, или 99,85 на сто.

За осъществяване на профилактика и рехабилитация на осигурените лица през 2006 г. НОИ е сключил договори с 16 юридически лица за 43 заведения.

Размерът на паричната помощ за едно лице през 2006 г. включва изцяло средствата за основни медицински услуги, нощувки и частична парична помощ за хранене в размер на 4,00 лв. с данък добавена стойност за един храноден.

През 2006 г. в заведенията за профилактика и рехабилитация са преминали **48 829** правоимащи лица, което е с 10,75 на сто повече в сравнение с 2005 г. – 44 091 лица. Средният разход за едно лице през 2006 г. е в размер на **349,61 лв.**, а през 2005 г. е 298,19 лв. Завишението на средния разход за едно лице е с 51,42 лв., или със 17,24 на сто повече, отколкото е бил през 2005 г.

Анализът на изпълнението на плана по другите видове обезщетения и помощи показва, че **най-значимата икономия** е реализирана в **обезщетенията и помощите за безработни**.

През 2006 г. за обезщетения и помощи за безработни бяха предвидени **115 483,5 хил. лв. и 300,0 хил. лв.** за обезщетения по чл. 233, ал. 1–4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. През годината са изразходвани **88 980,9 хил. лв., или 77,05 на сто**, а по чл. 233 – 182,8 хил. лв., или 60,93 на сто. Реализирана е икономия от разходи за обезщетения и помощи за безработни в размер на 26 502,6 хил. лв. Планът предвиждаше да се изплатят обезщетения на 86 612 безработни лица със среден месечен размер 111,11 лв. (при нормативи от 90 до 160 лв. месечно). Отчетените данни показаха, че са изплатени обезщетения на **70 014 лица** със среден месечен размер **105,91 лв.**

В Закона за бюджета за 2006 г. бяха предвидени средства за **здравноосигурителни вноски на пенсионерите в размер на 227 784,9 хил. лв., които са за сметка на републиканския бюджет.**

Също с бюджета на ДОО за 2006 г. бяха предвидени **здравноосигурителни вноски за лицата до 18-годишна възраст** и след тази възраст, ако са учащи, в размер на **18 000,0 хил. лв.** (за 1 500 000 деца при месечна вноска 1,10 лв.).

Разходите за службите по социално осигуряване за 2006 г. по отчет са в размер на 54 367,8 хил. лв. и представляват 1,09 на сто от общите разходи на ДОО. Спрямо плана са усвоени 82,64 на сто, като е реализирана икономия от **11 417,8 хил. лв.** По всички параграфи на **издръжката** са изразходвани по-малко от предвидените средства, като резултат на усъвършенстване на административните разходи и на завишения контрол при тяхното извършване. Усвояването на капиталовите разходи също е по-ниско от заложеното в Закона за бюджета на ДОО за 2006 г. (70,48 на сто), като основните причини за това са забавяне на процедурите за обществените поръчки за доставка на дълготрайни материални активи.

От средствата на ДОО за 2006 г. бяха предоставени на Агенцията за хората с увреждания към министъра на труда и социалната политика **1 600,0 хил. лв.** за ортопедични средства на осигурените лица и на фонд “Условия на труд” – **3 000,0 хил. лв.**

За **отчетената 2006 г. системата на ДОО е получила трансфер от централния републикански бюджет** в размер **1 760 866,7 хил. лв.,** който се различава от планирания в следните плащания:

- за Националната здравноосигурителна каса (здравноосигурителни вноски за пенсионерите) – в размер **227 469,6 хил. лв., т.е. с 315,3 хил. лв. по-малко, които са разчитания за 2005 г.;**
- за здравноосигурителни вноски за децата до 18-годишна възраст – **21 578,5 хил. лв., т.е. с 3 578,5 хил. лв. повече, които също са разчита-**

ния за 2005 г.;

- за трансфера за резерва за реформата – сумата **от 60 000,0 хил. лв. не е предоставена,** поради преизпълнение на приходите;
- **получени допълнителни субсидии от ЦРБ за покриване на недостига от средства – 1 198 590,7 хил. лв., или с 210 238,5 хил. лв. по-малко,** също поради преизпълнението на приходите;
- за **еднократната допълнителна сума към пенсиите за месец декември** беше преведена сумата **от 115 000,0 хил. лв.**

* * *

В изпълнението на бюджетите на **отделните фондове през 2006 г.** се отчете следното:

- фонд “Пенсии” – при планиран дефицит **от 1 553 038,9 хил. лв.** беше отчетен **1 400 099,1 хил. лв.** дефицит, или със **152 939,8 хил. лв. по-малко;**
- фонд “Пенсии, несвързани с трудова дейност”, който по план е балансиран на нула, завърши с остатък **от 2 138,6 хил. лв.;**
- фонд “Трудова злополука и професионална болест” – при планиран излишък **от 20 750,6 хил. лв.** се отчете излишък **от 22 196,4 хил. лв.,** или с **1 445,8 хил. лв. повече;**
- фонд “Общо заболяване и майчинство” – при планиран недостиг **от 16 053,8 хил. лв.** беше реализиран недостиг **от 3 863,4 хил. лв., т.е. с 12 190,4 хил. лв. по-малко;**
- фонд “Безработица” – при планиран излишък **от 154 673,4 хил. лв.** реализираният излишък е **208 770,9 хил. лв., или с 54 097,5 хил. лв. повече;**
- по бюджета на **НОИ** (като общ административен фонд) – при планиран **излишък в края на периода от 1 393 668,7 хил. лв.** беше отчетен такъв **от 1 183 315,0 хил. лв.,** или с **210 353,7 хил. лв. по-малко.**

ЗАКУПУВАНЕ НА ОСИГУРИТЕЛЕН СТАЖ С ОГЛЕД ПРИДОБИВАНЕ ПРАВО НА ПЕНСИЯ

Румяна Станчева,
главен експерт в отдел “Методология на осигуряването и персонална информация”, ГД “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване”

За лицата, които нямат необходимия осигурителен стаж за пенсиониране, в Кодекса за социално осигуряване (КСО) е предвидена възможност за закупуване на такъв стаж. Редът за закупуване на осигурителен стаж и зачитането му с оглед придобиване право на пенсия е регламентиран в §9 от Преходните и заключителни разпоредби на КСО и чл. 45 и 45а от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

Закупуване на осигурителен стаж от лица, завършили висше и полувисше образование

Съгласно алинея втора на §9 от Преходните и заключителни разпоредби на Кодекса за социално осигуряване (ПЗР на КСО) за осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето на обучение на лицата, завършили висше или полувисше образование, ако внесат за своя сметка осигурителни вноски, изчислени върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) към датата на внасянето на вноските. Осигурителният стаж се зачита за времето, за което са внесени вноските, но за не повече от срока на обучение, предвиден по учебния план за завършената специалност.

Закупеният стаж по реда на §9, ал. 2 от ПЗР на КСО може да се използва за придобиване право за отпускане на всички видове пенсии за трудова дейност.

До 20 декември 2005 г. лицата, пожелали да закупят осигурителен стаж по този ред, внасяха осигурителни вноски за периода на обучението, **изчислени върху минималната работна заплата** към датата на внасяне на вноските. След тази дата,

с промяната на §9, ал. 2 от ПЗР на КСО, осигурителните вноски се внасят **върху минималния месечен осигурителен доход**, определен за самоосигуряващите се лица със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. За 2007 г. минималният месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се е 220 лв., а осигурителните вноски за фонд „Пенсии” са в размер на 23 на сто. За закупуване на един месец осигурителен стаж сумата, която трябва да се внесе, е 50 лв. и 60 ст. Вноските се внасят по банков път, по сметките на териториалните дирекции на НАП за внасяне на осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване. В платежния документ се попълва код за вид плащане 550403.

Времето на обучение се зачита за осигурителен стаж от трета категория труд. То се установява с диплома за завършено висше или полувисше образование, а в случаите, при които се закупува целият период на обучение, е необходимо да се представи и служебна бележка от съответното учебно заведение, с която се удостоверява срокът на обучението.

Закупеният осигурителен стаж се заверява в удостоверение за зачетен осигурителен стаж образец УП-16. Удостоверението се издава и заверява от контролните органи в териториалните поделения на НОИ. За издаване на удостоверението в ТП на НОИ се представят следните документи:

- платежен документ за внесените вноски;
- диплома за завършено висше или полувисше образование;
- служебна бележка от съответното учебно заведение, удостоверяваща срока на обучение на завършената специалност, когато се закупува це-

лият период на обучение В служебната бележка задължително трябва да са посочени началната и крайната дата на периода на обучение.

Удостоверението се издава и заверява след извършване на проверка дали внесената сума съответства на периода, за който се внася. В удостоверението се записва периодът/периодите, които се зачитат за осигурителен стаж. Удостоверението се прилага към другите документи при подаване на заявление за отпускане на пенсия и се съхранява в пенсионното досие.

Когато при издаване на удостоверение УП-16 или самото лице установи, че закупеният осигурителен стаж се дублира, за дублирания стаж длъжностното лице издава удостоверение обр. КРД-36, в което се документира периодът, за който са внесени осигурителни вноски, но не се зачита за осигурителен стаж, размерът на месечния осигурителен доход, върху който са внесени вноските, и размерът на осигурителната вноска за фонд "Пенсии". При преценка на право на пенсия също може да се установи, че закупеният осигурителен стаж се дублира със зачетен стаж на друго основание. В тези случаи в разпореждането за отпускане или отказ на пенсия се посочва периодът на дублирания осигурителен стаж. И в двата случая лицата могат да поискат надвнесените осигурителни вноски да им бъдат възстановени по реда на чл. 129 от ДОПК.

Закупуване на осигурителен стаж с оглед придобиване на право на пенсия от лица, навършили изискуемата по закон пенсионна възраст

След 20 декември 2005 г. в КСО се създаде възможност да закупуват осигурителен стаж и лицата, които нямат завършено висше и полувисше образование. Редът за закупуване на осигурителния стаж е определен в §9, ал. 3 от ПЗР на КСО и в чл. 45а от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

Съгласно §9, ал. 3 от ПЗР на КСО за осигурителен стаж при пенсиониране се зачита и времето, за което лицата са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2, но на които не им достигат до 5 години осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и са внесени осигурителни вноски, изчислени върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване към датата на внасянето на вноските, ако това време не се зачита за осигурителен стаж на друго основание по КСО. Закупеният осигурителен стаж се зачита от трета категория труд.

Закупеният осигурителен стаж по реда на §9, ал. 3 от ПЗР на КСО може да послужи само за придобиване на право на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО. Не може да бъде закупен осигурителен стаж за период, по-дълъг от необходимия за придобиване на правото.

При закупуване на осигурителен стаж по реда на тази разпоредба лицата трябва да отговарят на следните условия:

1. да са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО;
2. да не им достигат до 5 години осигурителен стаж за придобиване право на пенсия.

Право на пенсия за осигурителен стаж и възраст придобиват през 2007 г. жените, които са навършили възраст 59 години и имат сбор от осигурителния стаж и възрастта 93 и мъжете навършили 63 години и сбор от осигурителния стаж и възрастта 100.

От тази разпоредба не могат да се възползват учителите, които искат да се пенсионира на по-ранна възраст по условията на §5 от ПЗР на КСО, както и лицата, които са работили при условията на първа и втора категория труд и искат да се пенсионира по §4 от ПЗР на КСО. По този ред не може да се закупува осигурителен стаж за придобиване на право на инвалидна пенсия. Правото за закупуване на осигурителен стаж по §9, ал. 3 от ПЗР на КСО е лично и не може да се използва за придобиване право на наследствена пенсия.

От 1 януари 2007 г. е създадена възможност лицата, които са закупили за осигурителен стаж целия период на обучение във висше или полувисше учебно заведение, да внесат и осигурителни вноски по реда на §9, ал. 3 за разликата до 5 години. До края на 2006 г. лицата, закупили целия период на обучение, нямаха право да закупят стаж и по реда на §9, ал. 3 от ПЗР на КСО.

Решилите да закупят осигурителен стаж по реда на §9, ал. 3 от ПЗР на КСО, също внасят осигурителни вноски в размера, определен за фонд "Пенсии", изчислени върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване към датата на внасянето на вноските. Заплащат се осигурителни вноски само за време, за което не е зачетен осигурителен стаж на друго основание. Стажът се зачита от трета категория труд.

При закупуване на осигурителен стаж по реда на §9, ал. 3 от ПЗР осигурителните вноски могат да бъдат внесени:

- по банков път;
- чрез ежемесечни удържки от отпуснатата пенсия, определени в план за разсрочено плащане.

При внасяне на осигурителните вноски по банков път в платежния документ се попълва код за вид плащане – 550413.

Когато осигурителните вноски са внесени по банков път, закупеният осигурителен стаж се заверява в удостоверение за зачетен осигурителен стаж – образец УП-16. За издаване на удостоверението в съответното ТП на НОИ се представя платежният документ за внесените вноски.

За лицата, живеещи в друга държава, с която Република България има сключен международен договор в областта на социалното осигуряване, удостоверението се издава от териториално поделение на НОИ – София.

Когато при издаване на удостоверение УП-16 длъжностното лице установи, че са внесени осигурителни вноски за период, по-дълъг от необходимия за придобиване на право на пенсия, тогава издава удостоверение КРД-36. В удостоверението се съдържат данни за периода, за който неоснователно са внесени осигурителни вноски, размерът на месечния осигурителен доход, върху който са внесени вноските и размерът на осигурителната вноска за фонд “Пенсии”.

При подаване на заявление за пенсиониране УП-1 лицето трябва да заяви желанието си да бъде извършена преценка на недостигащия осигурителен стаж. Преценката се извършва въз основа на представените документи. В тридневен срок от подаване на заявлението на лицето се изпраща уведомително писмо за недостигащия осигурителен стаж. В 7-дневен срок от получаване на уведомителното писмо лицето трябва да представи в съответното териториално поделение на НОИ удостоверение образец УП-16 за осигурителния стаж, за който е внесло осигурителни вноски по банков път, или да декларира желанието си за разсрочено плащане на осигурителните вноски за недостигащия му осигурителен стаж за придобиване право на пенсия. Ако в 7-дневен срок лицето не направи това, длъжностното лице, на което е възложено ръководството на пенсионното осигуряване в териториалното поделение на НОИ, постановява разпореждане, с което отказва да отпусне исканата пенсия за осигурителен стаж и възраст.

При декларирано желание за разсрочено плащане на осигурителните вноски се съставя погасителен план. Планът за разсрочване се утвърждава от длъжностното лице в териториалното поделение на Националния осигурителен институт, на което е възложено ръководството по пенсионното осигуряване. От 2007 г. периодът на разсроченото плащане е обвързан с годините недостигащ осигурителен стаж. Ако недостигащият осигурителен стаж е до 3 години, периодът на разсрочено плащане може да бъде определен до 5 години. Когато недостигащият осигурителен стаж е от 3 до 5 години, периодът на разсрочено плащане може да бъде до 8 години. Размерът на месечната погасителна вноска се определя съобразно дължимата сума за погасяване и желанието на лицето за продължителността на погасителния срок.

Когато при преценка правото на пенсия се установи, че са внесени осигурителни вноски за период, по-дълъг от изисквания се за придобиване право на лична пенсия, времето, за което са внесени неоснователно осигурителни вноски, се вписва в разпореждането по чл. 98, ал. 1 или чл. 99, ал. 1, т. 1 от КСО.

За възстановяване на недължимо внесените осигурителни вноски по §9 ал. 2 и ал. 3 от ПЗР на КСО по реда на чл. 129 от ДОПК заинтересованите лица подават молба в териториалните дирекции на НАП. В зависимост от конкретния случай, към молбата се прилагат издадените документи от ТП на НОИ:

- удостоверение за периодите, които не се зачитат за осигурителен стаж КРД-36;
- разпореждане, издадено на основание чл. 98, ал. 1 или чл. 99, ал. 1, т. 1 от КСО, в което е посочено времето, за което неоснователно са внесени осигурителни вноски и което не се зачита за осигурителен стаж;
- удостоверение за закупения осигурителен стаж УП-16;
- платежен документ за внесените вноски.

На основание чл. 46, ал. 2, т. 4 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, времето, за което са внесени осигурителни вноски по реда на §9, ал. 2 и 3 от ПЗР на КСО, се зачита за осигурителен стаж, но не се взема при определяне на осигурителния доход, от който се изчислява размерът на пенсията. Закупуването на осигурителен стаж по този ред се прави само с оглед на придобиване право на пенсия.

Осигурителен стаж по §9 ал. 2 и 3 от ПЗР на КСО може да се закупува до 31 декември 2015 г.

БЪЛГАРИЯ ПО ПЪТЯ КЪМ ЕВРОПА

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕИО) № 574/72

за определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) 1408/71 за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на общността

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално чл. 51 и 235 от него,

като взе предвид Регламент (ЕИО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, и по-специално чл. 98 от него,

като взе предвид предложението на Комисията, като взе предвид становището на Европейския парламент,

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет,

като има предвид, че е необходимо да се определи редът за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71, който да съответства на основните правила и придобития опит в прилагането на тези текстове през годините;

като има предвид, че по-специално е необходимо да се определят компетентните органи и институции във всяка държава-членка, както и органите за връзка, които имат право да извършват пряк обмен на информация помежду си;

като има предвид, че е необходимо да се определят документите, които следва да се представят и попълват от заинтересованите лица за получаването на обезщетения;

като има предвид, че е необходимо подробно да се определи редът за прилагане на разпоредбите на Регламент (ЕИО) № 1408/71 за определяне на приложимото законодателство, както и разпоредбите за различните категории обезщетения;

като има предвид, че е необходимо да се определят и условията за възстановяване на обезщетенията, които са предоставени от институцията на

дадена държава-членка от името на институцията на друга държава-членка, както и да се определят задълженията на Одиторския съвет;

като има предвид, че е необходимо да се определят методите за прилагане на процедурата, която трябва да се следва за превръщането на валути в рамките на Европейската парична система;

като има предвид, че с оглед улесняване на обмяната на информация между органите и институциите на държавите-членки е необходимо да се предвиди възможност за електронна обработка на данни във връзка с прилагането на Регламент (ЕИО) № 1408/71;

като има предвид, че Приложение 1, 4, 5, 6, 7 и 8 към Регламент (ЕИО) № 574/72 следва да могат да се изменят с приет от Комисията регламент по искане на заинтересованата държава-членка или държави-членки, или техните компетентни органи, след провеждане на консултации с административната комисия; като има предвид, че единствената цел на изменението на тези приложения е приетите решения от съответните държави-членки или от техните компетентни органи да бъдат обединени в акт на Общността,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. Определения

По смисъла на настоящия регламент:

а) “регламент” означава Регламент (ЕИО) № 1408/71;

б) “регламент за прилагане” означава настоящият регламент;

в) определенията в чл. 1 на настоящия регламент имат значението, което им е определено в посочения член.

Чл. 2. Печатни типови образци – Информация за законодателствата – Ръководства

1. Административната комисия изготвя образци на удостоверенията, заверените удостоверения, декларациите, заявленията и други документи, които са необходими за прилагането на регламента и на регламента за прилагане.

Две държави-членки или техните компетентни органи могат по взаимно споразумение, и след като са получили становището на административната комисия, да приемат опростени образци за ползване помежду им.

2. За да подпомогне компетентните органи на всяка държава-членка, административната комисия може да събира информация за разпоредбите, които попадат в приложното поле на настоящия регламент.

3. Административната комисия изготвя ръководства с цел информирание на заинтересованите лица за техните права и за административните формалности, които следва да се извършат за упражняването на тези права.

Преди да се изготвят такива ръководства, се провеждат консултации с консултативния комитет.

Чл. 3 (7). Органи за връзка – Обмяна на информация между институциите и между получателите и институциите

1. Компетентните органи могат да определят органи за връзка, които да могат пряко да обменят информация помежду си.

2. Всяка институция на държава-членка и всяко лице, което временно или пребивава на територията на държава-членка, могат пряко или чрез органите за връзка да подават заявление до институцията на друга държава-членка.

3. Издадените от институция на държава-членка решения и други документи, предназначени за лица, които временно или пребивават на територията на друга държава-членка, могат да се връчват пряко чрез препоръчано писмо с обратна разписка.

Чл. 4 (9). Приложения

1. Компетентният орган или органи на всяка държава-членка са изброени в Приложение 1.

2. Компетентните институции на всяка държава-членка са изброени в Приложение 2.

3. Институциите по място на пребиваване и институциите по място на престой на всяка държава-членка са изброени в Приложение 3.

4. Органите за връзка, които са определени в съответствие с разпоредбите на член 3, параграф 1 от регламента за прилагане, са изброени в Приложение 4.

5. Разпоредбите, посочени в чл. 5, 53, параграф 3, чл. 104, 105, параграф 2, чл. 116 и 121 от регламента за прилагане, са изброени в Приложение 5.

6. Избраната процедура за изплащане на обезщетения от институциите, които отговарят за изплащането във всяка държава-членка, в съответствие с разпоредбите на чл. 53, параграф 1 от регламента за прилагане, е изброена в Приложение 6.

7. Наименованията и седалищата или мястото на стопанска дейност на банките, посочени в чл. 55, параграф 1 от регламента за прилагане, са изброени в Приложение 7.

8. Държавите-членки, за които се прилагат разпоредбите на чл. 10а, параграф 1, буква “г” от регламента за прилагане по отношение на взаимоотношенията помежду им, са изброени в Приложение 8.

9. Схемите, които следва да бъдат взети предвид при изчисляване на средните годишни разходи за обезщетения в натура в съответствие с разпоредбите на чл. 94, параграф 3, буква “а” и чл. 95, параграф 3, буква “а” от регламента за прилагане, са изброени в Приложение 9.

10. В Приложение 10 са изброени институциите или органите, които са определени от компетентните органи, по-специално съгласно следните разпоредби:

а) регламент: чл. 14в, чл. 14г, параграф 3 и чл. 17;

б) регламент за прилагане: чл. 6, параграф 1, чл. 8, 10б, 11, параграф 1, чл. 11а, параграф 1, чл. 12а, 13, параграфи 2 и 3, чл. 14, параграфи 1, 2 и 3, чл. 38, параграф 1, чл. 70, параграф 1, чл. 80, параграф 2, чл. 81, 82, параграф 2, чл. 85, параграф 2, чл. 86, параграф 2, чл. 89, параграф 1, чл. 91, параграф 2, чл. 102, параграф 2, чл. 109, 110, 113, параграф 2.

11. В Приложение 11 са изброени схемата или схемите, посочени в чл. 35, параграф 2 от регламента.

ДЯЛ II. ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩИТЕ РАЗПОРЕДБИ НА РЕГЛАМЕНТА

Прилагане на разпоредбите на чл. 6 и 7 от регламента

Чл. 5. Замяна на споразуменията за прилагане на конвенции с регламента за прилагане

Разпоредбите на регламента за прилагане заменят разпоредбите на споразуменията за прилагане на конвенциите, посочени в чл. 6 от регламента; те заменят и разпоредбите за прилагане на разпоредбите на конвенциите, посочени в чл. 7, параграф 2, буква "в" от регламента, доколкото същите не са изброени в Приложение 5.

Прилагане на разпоредбите на чл. 9 от регламента

Чл. 6. Придобиване на право на доброволно или продължено по избор осигуряване

1. Ако по силата на чл. 9 и 15, параграф 3 от регламента, дадено лице отговаря на условията за придобиване на право на доброволно или продължено осигуряване по избор за инвалидност, старост и смърт (пенсии) в няколко схеми съгласно законодателството на една държава-членка, и ако не е подложено на задължително осигуряване съгласно една от тези схеми по силата на последната си трудова или самостоятелна трудова заетост, съгласно разпоредбите на посочените членове лицето може да се включи в определената от законодателството на тази държава-членка схема за доброволно или продължено осигуряване по избор или, ако това условие не бъде изпълнено, в схема по свой избор.

2. За да се позове на разпоредбите на чл. 9, параграф 2 от регламента, лицето представя на институцията на въпросната държава-членка заверено удостоверение за завършените осигурителни периоди или периоди на пребиваване съгласно законодателството на която и да е друга държава-членка. Такова заверено удостоверение се издава по искане на заинтересованото лице от институцията или институциите, които прилагат законодателството, съгласно което лицето е завършило тези периоди.

Прилагане на разпоредбите на чл. 12 от регламента

Чл. 7 (11). Общи правила за прилагане на разпоредбите за избягване на натрупване

1. Когато дължимите обезщетения съгласно законодателството на две или повече държави-членки зависят от взаимно намаляване, спиране или прекратяване, сумите, които не биха били изплатени при

строго прилагане на предвидените от законодателството на съответните държави-членки разпоредби за намаляване, спиране или прекратяване, се разделят на броя на обезщетенията, подлежащи на намаляване, спиране или прекратяване.

2. С оглед прилагане на разпоредбите на чл. 12, параграфи 2, 3 и 4, чл. 46а, 46б и 46в от регламента, съответните компетентни институции взаимно си предоставят по свое искане цялата необходима информация.

Чл. 8 (5). Приложими правила в случай на натрупване на права на обезщетения за болест или майчинство съгласно законодателството на няколко държави-членки

1. Ако наето или самостоятелно заето лице, или член на неговото семейство, има право да предявява искане за обезщетения за майчинство съгласно законодателството на две или повече държави-членки, тези обезщетения се отпускат изключително съгласно законодателството на държавата-членка, на чиято територия е настъпило раждането или, ако раждането не е настъпило на територията на една от тези държави-членки, изключително съгласно законодателството на държавата-членка, на което е било подчинено последно наетото или самостоятелно заетото лице.

2. Ако наето или самостоятелно заето лице има право да предявява искане за обезщетения за болест съгласно законодателството на Ирландия и Обединеното кралство за един и същи период на неработоспособност, тези обезщетения се отпускат изключително съгласно законодателството на държавата-членка, на което последно е било подчинено съответното лице.

3. В случаите, посочени в чл. 14в, буква "б" от регламента, когато въпросното лице или член на неговото семейство има право да предявява искане за обезщетения в натура за болест или майчинство съгласно двете въпросни законодателства, се прилагат следните правила:

а) Когато поне едно от тези законодателства предвижда обезщетенията да се отпускат под формата на възстановяване на вноски на лицето, което има право на обезщетението, това е от изключителна отговорност на институцията на държавата-членка, на чиято територия са отпуснати обезщетенията.

б) Ако обезщетенията са отпуснати на територията на друга държава-членка, освен въпросните две държави-членки, тези обезщетения са от изключителната отговорност на институцията на

държавата-членка, на чието законодателство е било подчинено въпросното лице по силата на упражняваната от него платена трудова заетост.

Чл. 8а. Приложими правила в случай на натрупване на права на обезщетения за болест, трудови злополуки или професионална болест съгласно гръцкото законодателство и законодателството на една или повече други държави-членки

Ако през един и същи период наето или самостоятелно заето лице, или член на неговото семейство, има право да предявява искания за обезщетения за болест, искания за трудови злополуки или професионална болест съгласно гръцкото законодателство и съгласно законодателството на една или повече държави-членки, тези обезщетения се отпускат изключително съгласно законодателството, на което последно е било подчинено заинтересованото лице.

Чл. 9 (5). Приложими правила в случай на натрупване на права на помощи при смърт съгласно законодателството на няколко държави-членки

1. При настъпване на смъртта на територията на дадена държава-членка, се запазва само придобитото право на помощи при смърт съгласно законодателството на тази държава-членка, докато придобитото право съгласно законодателството на която и да е друга държава-членка се погасява.

2. При настъпване на смъртта на територията на дадена държава-членка, когато правото на помощи при смърт е било придобито съгласно законодателството на две или повече други държави-членки, или когато смъртта настъпи извън територията на държавите-членки и споменатото право е било придобито съгласно законодателството на две или повече държави-членки, се запазва само придобитото право съгласно законодателството на държавата-членка, на което последно е било подчинено починалото лице, докато придобитото право съгласно законодателството на която и да е друга държава-членка се погасява.

3. Чрез дерогация на разпоредбите на параграфи 1 и 2, в случаите, посочени в чл. 14в, буква "б" от регламента, придобитото право на помощи при смърт съгласно законодателството на всяка от двете заинтересовани държави-членки, посочени в Приложение 7, се запазва.

Чл. 9а. Приложими правила в случай на натрупване на права на обезщетения за безработица

Ако наето или самостоятелно заето лице, което има право на обезщетения за безработица съгласно законодателството на държава-членка, на което е било подчинено по време на последната си трудова или самостоятелна трудова заетост съгласно чл. 69 от регламента, отиде в Гърция, където също има право на обезщетения за безработица въз основа на преди това завършен осигурителен период, период на трудова или самостоятелна заетост съгласно гръцкото законодателство, правото на обезщетения съгласно гръцкото законодателство се спира за срока, определен в чл. 69, параграф 1, буква "в" от регламента.

Чл. 10 (12) (13). Приложими правила в случай на натрупване на права на семейни обезщетения или семейни помощи за наети или самостоятелно заети лица

1. а) Правото на дължими обезщетения или семейни помощи съгласно законодателството на държава-членка, според което придобиването на право на тези обезщетения или помощи не зависи от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост, се спира, когато през един и същи период и за един и същи член на семейството се дължат обезщетения единствено съгласно националното законодателство на друга държава-членка или при прилагане на разпоредбите на чл. 73, 74, 77 или 78 от регламента, до размера на тези обезщетения.

б) Въпреки това, при упражняване на професионална или търговска дейност на територията на първата държава-членка:

(i) в случай на дължими обезщетения само съгласно националното законодателство на друга държава-членка или съгласно разпоредбите на чл. 73 или 74 от регламента на лицето, което има право на семейни обезщетения или на лицето, на което същите следва да се изплащат, правото на дължими семейни обезщетения само съгласно националното законодателство на въпросната друга държава-членка или съгласно разпоредбите на посочените членове се спира до размера на семейните обезщетения, предвидени от законодателството на държавата-членка, на чиято територия пребивава членът на семейството. Разходите за изплатените обезщетения от държавата-членка, на чиято територия пребивава членът на семейството, са за сметка на тази държава-членка;

(ii) в случай на дължими обезщетения само съгласно националното законодателство на друга дър-

жава-членка или съгласно разпоредбите на чл. 77 или 78 от регламента на лицето, което има право на семейни обезщетения, или на лицето, на което същите следва да се изплащат, правото на дължими семейни обезщетения или семейни помощи само съгласно националното законодателство на въпросната друга държава-членка или съгласно разпоредбите на посочените членове се спира; в такъв случай съответното лице има право на семейните обезщетения или семейните помощи на държавата-членка, на чиято територия пребивават децата, като разходите са за сметка на тази държава-членка, и в зависимост от случая, има право на други обезщетения, освен семейните помощи, посочени в чл. 77 или 78 от регламента, като разходите са за сметка на определената в тези членове компетентна държава.

2. Ако наето лице, което е подчинено на законодателството на дадена държава-членка, има право на семейни помощи въз основа на преди това завършени осигурителни периоди или периоди на заетост съгласно гръцкото законодателство, когато през един и същи период и за един и същи член на семейството съгласно разпоредбите на чл. 73 и 74 от регламента се дължат семейни обезщетения или семейни помощи съгласно законодателството на първата държава-членка, това право се спира до размера на тези обезщетения.

3. Когато съгласно разпоредбите на чл. 73 и/или 74 от регламента през един и същи период и за един и същи член на семейството се дължат семейни обезщетения от две държави-членки, компетентната институция на държавата-членка, чието законодателство предвижда най-висок размер на обезщетението, изплаща пълния размер на това обезщетение и половината от тази сума ѝ се възстановява от компетентната институция на другата държава-членка до максималния размер, който е предвиден от законодателството на последната държава-членка.

Чл. 10а (8). Приложими правила, когато наето или самостоятелно заето лице последователно е подчинено на законодателството на няколко дър-

жави-членки през един и същи период или част от период

Когато наето или самостоятелно заето лице последователно е било подчинено на законодателството на две държави-членки през периода между две дати за изплащане на семейните обезщетения, предвидени от законодателството на едната или и на двете съответни държави-членки, се прилагат следните правила:

а) Семейните обезщетения, за които съответното лице може да предявява иск по силата на това, че е подчинено на законодателството на всяка от тези държави, съответстват на броя на дължимите дневни обезщетения съгласно съответното законодателство. Когато това законодателство не предвижда дневни обезщетения, семейните обезщетения се отпускат съразмерно на времето, през което съответното лице е било подчинено на законодателството на всяка от държавите-членки, спрямо определения от съответното законодателство период.

б) Когато семейните обезщетения са били предоставяни от дадена институция през период, през който е трябвало да бъдат предоставяни от друга институция, между тези институции се извършва счетоводна корекция.

в) По смисъла на алинеи "а" и "б", когато завършените периоди на трудова или самостоятелна трудова заетост съгласно законодателството на една държава-членка се изразяват в единици, различни от тези, които се използват за изчисляване на семейните обезщетения съгласно законодателството на друга държава-членка, на което съответното лице също е било подчинено през същия период, превръщането се извършва в съответствие с разпоредбите на чл. 15, параграф 3 от регламента за прилагане.

г) Независимо от разпоредбите на алинея "а", при взаимоотношенията между държавите-членки, изброени в Приложение 8 към регламента за прилагане, институцията, която поема разходите за семейните обезщетения на основание първата трудова или самостоятелна трудова заетост през съответния период, поема тези разходи през целия текущ период.*

* Продължава в следващия брой.

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ “КАПИТАЛОВИТЕ СИСТЕМИ: ПРИНОС ЗА РЕШАВАНЕ НА ПЕНСИОННИЯ ПРОБЛЕМ”

Илеана Стоянова, редактор във в. „Застраховател прес”

На 31 май – 1 юни 2007 г., в гр. Варна, се проведе Международната конференция “Капиталовите системи: принос за решаване на пенсионния проблем”. Целта на конференцията бе да се допълнят и обновят аргументите в полза на пенсионните реформи и да се открият основните пътища за тяхното осъществяване.

Във форума взеха участие над 300 професионалисти от 38 страни от цял свят (Европа, Азия, Африка, Северна и Южна Америка).

В БЪЛГАРИЯ НЯМА УСЛОВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЧИЛИЙСКИЯ МОДЕЛ

Изцяло частното пенсионно осигуряване не е приоритет на държавата ни

Бъдещите български пенсионери могат да отдъхнат, че няма да бъдат изоставени от държавната осигурителна система, няма да бъдат захвърлени на собствената си частноосигурителна съвест. Друг е въпросът какъв стандарт ще имат в третата възраст, ако разчитат единствено на НОИ, където парите от осигуровки преливат в „едно канче и където държавата разпределя не колкото заслужава един пенсионер, а колкото може да отдели от данъците си работещото в момента гражданство”.

В Чили още преди 25 години е въведен модел на изцяло частно пенсионно осигуряване. Независи-

мо че спестяванията вече достигат 100 млрд. щ.д., системата в момента се оказва не съвсем удачна, защото не може да осигури дори минимална пенсия на някои категории от населението, които никога не са работили и нямат никакви осигуровки. През последните години Чили се заема с възстановяване на солидарния стълб (т.е. на общественото пенсионно осигуряване), който е бил оставен на доизживяване с т.нар. облигации за годините осигурителен стаж, които хората са натрупали до 1982 г., т.е. става дума за възрастното поколение и поколението преди пенсиониране. Така в момента специалистите по пенсионно осигуряване от всички страни, членки на Международната федерация на администраторите на пенсионни фондове, се опитват да се върнат към модела, приложен в България, а именно на присъствие и на солидарен стълб, при който работещите хора плащат за пенсиите на пенсионираните.

В световен мащаб настъпиха демографски промени, в резултат на които населението на планетата застарява. Това не позволява съществуването на единствена система, при която младите хора да издържат възрастните, чийто брой непрекъснато нараства. Затова системите за пенсионно осигуряване се трансформират в насока, която позволява работещите сами да се погрижат за собственото си осигуряване за старини. Управляващите дружества инвестират тези спестявания на хората в различни дейности. Доходността от тези инвестиции принадлежи изцяло на осигуряващите се.

Според **Хасан Адемов**, председател на Комисията по труда и социалната политика на Народното събрание, в България се придържахме към балансирано развитие както на солидарния стълб, така и на капиталовопокривните схеми. Пътят, по който нашата страна направи реформата, е правилният. Защото фактът, че в Чили се завръщат отново към началото и в известна степен ще дублират нашия модел, го доказва. Те тръгнаха от развитието на солидарния стълб, а в следствие като че ли изкушението да си подвластен на капиталовите схеми е било по-голямо. За съжаление там вече има хора, които не могат да се справят с изцяло частното си осигуряване и затова отново се въвежда и солидарен стълб.

И **Никола Абаджиев**, председател на БАДДПО, е категоричен, че избраният от страната ни тристълков пенсионен модел е най-удачен. В никакъв случай няма да преминем към изцяло частно пенсионно осигуряване, защото нашият модел е много по-гъвкав от Чилийския. Това отчита и спецификата на осигурителната ни система, както и традицията – нашият солидарен стълб съществува повече от 120 години.

България в самото начало на реформата прилага схемата на Чилийския модел. Но тук той е избран в една подходяща за страната ни разновидност със запазването на солидарния стълб. Така ние не копираме изцяло техния опит, а взаимстваме само капиталовопокривната схема при задължителното и доброволното допълнително пенсионно осигуряване. У нас съществува класически тристълков модел.

Каква е тенденцията? Има ли бъдеще и у нас изцяло капиталовопокривният тип осигуряване?

Йордан Христосков, управител на Националния осигурителен институт, смята, че въпросът за прилагането на Чилийския модел е бил обсъждан преди около 12–13 години, но още тогава и политиците, и анализаторите в науката за пенсионно осигуряване са сметнали, че принципите на пенсионния модел в Чили са неприложими в България.

Фактите през последвалите години показват, че е било взето правилно становище за модела. Единствената страна, приложила изцяло Чилийския модел, е Казахстан. В България липсват такива условия и в момента, а и за в бъдеще. Правилният път е задължителният и допълнителният капиталов стълб да допълват солидарната система. Причините са, че в солидарната система съществуват богати

традиции. Освен това тя се прилага във всички страни-членки на ЕС и във взаимоотношенията си с тях при т.нар. свободно движение на хора както и двустранните договори с тези страни ни задължават да запазим обществената система.

Това, което предстои да бъде направено, е да се разшири територията на капиталовия стълб. Защото той има предимства – вноските нарастват, индивидуалната партида на всеки осигурен му дава повече сигурност, като парите в тази индивидуална сметка се наследяват в случай на смърт. Тази индивидуализация на спестяванията води до по-различно отношение на хората към пенсионното осигуряване. Стремехът да натрупат повече пари както и индивидуалният избор на по-добър пенсионен фонд с по-ниски такси и с по-висока доходност са достатъчна мотивация. Това ново осигурително поведение е характерно за младите хора, които при тежават и знания да направят своя избор. Така за България добрият баланс между първия, втория и третия стълб е най-полезен.

БЪЛГАРИЯ ПРЕМИНА КЪМ КАПИТАЛОВАТА СИСТЕМА С ГОЛЯМ УСПЕХ

Гилермо Артур, президент на Международната федерация на администраторите на пенсионни фондове (FIAP), сподели своите виждания за плюсовете и минусите на двата вида пенсионни системи – разходопокривната и капиталовопокривната:

“В Чили и в други страни от Латинска Америка имаше преход от разходопокривната към капиталовата (частната) система. При преминаването в капиталовата система държавата даваше ценни книжа, които калкулираха спестяванията в обществения фонд. В други държави, като Аржентина, например, се запази смесената система. В Колумбия работещият може да избере капиталова система или разходопокривна система. В Чили изцяло бе заменена разходопокривната с капиталовата система и държавата гарантираше една минимална пенсия. Старата система, както и капиталовата, не решават проблема за хората, които никога не са плащали пенсионни осигуровки. Затова капиталовата система е част от многостълбовата система. В тази система управляващите дружества финансират пенсиите на работещите, които са плащали осигуровки. Ако спестяванията на работещия не достигат за осигуряване на минималната пенсия, държавата добавя средства за тази пенсия. За хората, които никога не са работили или произхождат от бедните слоеве на населението, държавата осигурява социална пенсия.

В Централна и Източна Европа, и специално в България, се премина към капиталовата система с голям успех. Инвестиционната политика към пенсионните фондове във всяка държава придобива голямо значение. Става въпрос за принудително спестяване от страна на работещите и затова инвестициите на активите на частните пенсионни фондове са много силно регулирани от регулаторния орган. Някои регулаторни органи проявяват тенденция към диверсифициране на портфейла на фондовете, за да се ползват тези средства за други нужди в държавата. Това обаче оказва отрицателно въздействие върху спестяванията на работещите.

В Чили системата съществува от 25 години и достигна до спестявания на стойност 100 млрд. щ.д. От тях 30 млрд. щ.д. представляват осигуровките, плащани от работещите, и 70 млрд.щ.д. се дължат на доходността, която се получава от инвестирането на активите на фондовете. Разбира се, у нас има голяма либерализация на инвестициите. Досега 33% от активите можеха да се инвестират извън страната, а съвсем наскоро този процент достигна 45 на сто. Така 45% се инвестират извън Чили и 55% – в страната. След година очакваме инвестициите в чужбина да достигнат 80 на сто от активите.

Освен това в Чили, Перу, Мексико и Словакия има мултифондове. Преди внедряването им работниците имаха само една алтернатива за инвестициите си, еднаква за всички осигуряващи се хора. За любителите на риска нямаше никакви възможности да спечелят повече. В момента в Чили и Мексико има 5 алтернативи за фондове. Съществуват агресивни фондове, при които има висок процент на променлива доходност. Съществуват и консервативни фондове без променлива доходност. Финансовата литература дълго време твърди, че агресивните фондове при по-продължителен период от време са по-рентабилни. Когато хоризонтът пред работещия се скъси, тогава се препоръчва да премести спестяванията си в по-консервативен фонд.

Ако говорим за страните от Западна Европа трябва да се знае, че там се създава гигантски финансов дълг. Това означава да се направи оценка на пенсиите, които фондовете трябва да изплащат в бъдеще. Тези държави, в които има само разходопокривна система, отлагат решението на проблема си във времето, като правят малки приравнявания – например увеличават възрастта за пенсиониране, намаляват доходността, увеличават осигуровките. А проблемите не могат да се разрешат с тези мерки, а само се отлагат за бъдеще време. За да се реши този

проблем и системата да се превърне в капиталова, е нужно общественият фонд да заяви, че има дълг към своите пенсионери и да обясни как ще изплати този дълг. Трябва да се обясни точно как ще се прехвърлят средствата, спестени в публичния фонд, към частния фонд. Това е трудно решение и поради това не се взема от страните в Западна Европа.”

Новини от конференцията

• **Иван Нейков**, социален министър от близкото минало, предлага пенсиите на родените преди 1959 г. да се повишават посредством данъчни облекчения за фирмите. Вноските на фирмите за втора пенсия на родените преди 1959 г. да се признават за разход в двойния им размер. Така също на родените преди 1959 г. да се даде право да внесат пари в брой във фондовете за втора пенсия, за да могат да получават освен държавната и още една пенсия.

• Председателят на Асоциацията на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване **Никола Абджиев** предлага задължителните вноски за втора пенсия в частните пенсионни фондове да се вдигнат от 5 на 7,5% от 2008 г

• Другата идея е да се увеличат преференциите за влагане в доброволните пенсионни фондове от 10 на 20% от годишния доход за родените преди 1959 г.

• Идеята за личен избор на вида вложение на БАДДПО е всеки човек да избира сам как частните пенсионни фондове да инвестират парите му в т.нар. „мултифондове”. Възможностите са между високорискови, балансирани и нискорискови вложения. Така от вложителя ще зависи какви лихви ще носят парите му, спестявани за пенсия. Тази идея вече е обсъждана в КФН и се очаква да влезе в сила от 2008 г. Става въпрос за над 1,6 млрд. лв., които управляват фондовете.

• Заместник социалният министър **Горан Банков** по време на конференцията обяви, че до края на тази година в НС трябва да бъде внесен за разглеждане и приемане нов Закон за управление на Сребърния фонд, който ще регламентира как да се управляват акумулираните от фонда средства, като се очаква през този месец да бъдат преведени първите около 500 млн. лв. Половината от парите са от постъпления от приватизация и 10 на сто – от бюджетния излишък. В „Сребърния фонд” ще се натрупват средства в рамките на 10 години. Прогнозите са към 2016–2017 г., в зависимост от демографската ситуация, тези средства да могат да се трансферират към НОИ, за да се осигури стабилно изплащане на месечните пенсии.

В помощ на гражданите**АДРЕСИ И ТЕЛЕФОНИ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ НА НОИ,
НА КОИТО МОГАТ ДА СЕ ПРАВЯТ СПРАВКИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЛАЩА-
НЕТО НА ПАРИЧНИТЕ ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА И ПОМОЩИ ОТ ДОО**

Поради големия брой запитвания от цялата страна на телефоните на Централното управление на НОИ и за улеснение на гражданите, решихме да публикуваме адресите, телефоните и електронните адреси на всички териториални подразделения на НОИ.

Районно управление “Социално осигуряване” (РУСО)	Телефон
РУСО - БЛАГОЕВГРАД ул. “Тракия” № 1, п. код 2700 E-mail: Blagoevgrad@NSSI.BG	073-88-99-85; 073-88-99-16
РУСО - БУРГАС бул. “Ст. Стамболов” № 126, п. код 8001 E-mail: Burgas@NSSI.BG	056-80-37-97; 056-80-37-67; 056-80-37-69; 056-80-37-70
РУСО - ВАРНА ул. “Охрид” № 6, п. код 9000 E-mail: Varna@NSSI.BG	052-66-32-71; 052-66-32-03
РУСО - В. ТЪРНОВО пл. “Център” №2, п. код 5000 E-mail: Veliko_Tarnovo@NSSI.BG	062-61-34-22
РУСО - ВИДИН ул. “Пазарска” № 4, п. код 3700 E-mail: Vidin@NSSI.BG	094-60-53-62
РУСО - ВРАЦА пл. “Христо Ботев” № 1, п. код 3000 E-mail: Vratza@NSSI.BG	092 6640 3669
РУСО - ГАБРОВО ул. “Николаевска” № 17 ет. 3, п. код 5300 E-mail: Gabrovo@NSSI.BG	066-81-37-65; 066-81-37-47
РУСО - ДОБРИЧ ул. “Даме Груев” № 6, п. код 9300 E-mail: Dobrich@NSSI.BG	058-65-10-35; 058-65-10-36; 058-65-10-37; 058-65-10-55
РУСО - КЪРДЖАЛИ ул. “Булаир” № 35, п. код 6600 E-mail: Kardjhalı@NSSI.BG	0361-6-64-25; 0361-6-64-93
РУСО - КЮСТЕНДИЛ ул. “България” № 46, п. код 2500 E-mail: Kiustendil@NSSI.BG	078-55-92-70; 078-55-92-71
РУСО - ЛОВЕЧ бул. “България” № 44, п. код 5500 E-mail: Lovech@NSSI.BG	068-68-50-62; 068-68-50-65
РУСО - МОНТАНА бул. “Трети март” № 76, п. код 3400 E-mail: Montana@NSSI.BG	096-39-41-67; 096-39-41-66

РУСО - ПАЗАРДЖИК

ул. "Екзарх Йосиф" № 15 А, п. код 4400
E-mail: Pazardzhic@NSSI.BG

034 / 40 42 23; 034 / 40 42 27

РУСО - ПЕРНИК

пл. "Св. Иван Рилски" № 1 Б, п. код 2300
E-mail: Pernik@NSSI.BG

076-64-93-67; 076-64-93-62;
076-64-93-70; 076-64-93-33**РУСО - ПЛЕВЕН**

ул. "В. Левски" № 1, п. код 5800
E-mail: Pleven@NSSI.BG

064-88-44-12; 064-88-44-69

РУСО - ПЛОВДИВ

ул. "Любен Каравелов" № 7, п. код 4000
E-mail: Plovdiv@NSSI.BG

032-60-86-46

РУСО - РАЗГРАД

ул. "Бели Лом" № 40, п. код 7200
E-mail: Razgrad@NSSI.BG

084-61-44-67; 084-61-44-70; 084-61-44-73

РУСО - РУСЕ

ул. "Асен Златаров" № 26, п. код 7000
E-mail: Ruse@NSSI.BG

082-82-49-61; 082-82-49-62

РУСО - СИЛИСТРА

ул. "Цар Шишман" № 5, ет. 1, п. код 7500
E-mail: Silistra@NSSI.BG

086-81-50-70; 086-81-50-76

РУСО - СЛИВЕН

ул. "Ген. Скобелев" № 6, п. код 8800
E-mail: Sliven@NSSI.BG

044-61-51-89; 044-61-51-73
044-61-51-54; 044-61-51-76**РУСО - СМОЛЯН**

бул. "България" № 12, п. код 4700
E-mail: Smolian@NSSI.BG

0301-603-22; 0301-603-60;
0301-603-18; 0301-603-66;
0301-603-61**РУСО - СОФИЯ - град**

бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64, п. код 1303
E-mail: Benefits@Sofia.NSSI.BG

02-926-19-86; 02-926-19-39;
926-19-87; 02-926-19-90**РУСО - СОФИЯ - окръг**

бул. "Ал. Стамболийски" № 48, п. код 1301
E-mail: Sofia_region@NSSI.BG

02-926-25-61; 02-926-25-66; 02-926-2560

РУСО - СТ. ЗАГОРА

бул. "Руски" № 44, п. код 6000
E-mail: Stara_Zagora@NSSI.BG

042-61-54-26; 042-61-54-46;
042-61-53-78**РУСО - ТЪРГОВИЩЕ**

ул. "Св. св. Кирил и Методий" № 1, п. код 7700
E-mail: Targovishte@NSSI.BG

0601-6-06-69; 0601-6-06-62

РУСО - ХАСКОВО

ул. "Георги Кирков" № 30, п. код 6300
E-mail: Haskovo@NSSI.BG

038-60-71-14; 038-60-71-72

РУСО - ШУМЕН

бул. "Симеон Велики" № 60, ст. 302, п. код 9700
E-mail: Shumen@NSSI.BG

054-85-58-47; 054-85-58-45

РУСО - ЯМБОЛ

ул. "Г. С. Раковски" № 9, п. код 8600
E-mail: Iambol@NSSI.BG

046-68-59-51; 046-68-59-12

Представяме ви

ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ „ДСК-РОДИНА” АД – ДИНАМИЧНО РАЗВИТИЕ

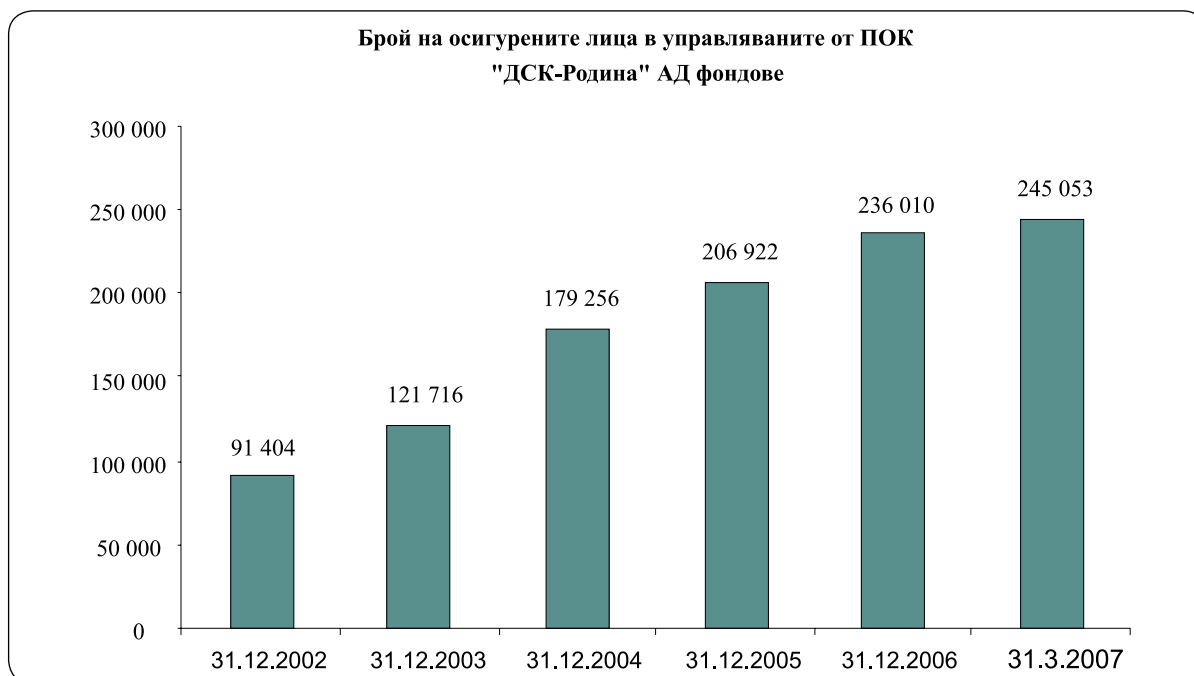
Пенсионноосигурителна компания “ДСК-Родина” АД осъществява дейност от 1997 г. **Основен акционер** на Компанията с 97% от капитала е “Банка ДСК” ЕАД, част от международната финансова група ОТП.

За банковата група на „Банка ДСК” ЕАД

Акционер в „Банка ДСК” ЕАД е ОТП Bank. ОТП Банк е основната компания в международната финансова група, която извършва дейност в 9 страни от Централна и Източна Европа. Британското списание „Finance Central Europe” определя „Банка ДСК” ЕАД като „най-добра банка за Югоизточна Европа през 2007 г.”.

Чрез териториалната мрежа на „Банка ДСК” ЕАД клиентите на ПОК „ДСК-Родина” АД имат възможност да бъдат обслужвани в **широка клонова мрежа** от повече от **360 офиса** в цялата страна.

Резултати от дейността на Пенсионноосигурителна компания “ДСК-Родина” АД

За периода 1.01.2004 – 31.03.2007 г. броят на осигурените лица във фондовете, управлявани от Компанията, **нарасна с 101,33%**, или с 123 337 осигурени лица, при ръст на пазара с 41,74% за същия период.

Осигурените лица имат възможност да **променят пенсионния фонд, в който членуват**, и да прехвърлят средствата си във фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество. Сигурността, резултатите и добрите перспективи са част от мотивите на осигурените лица да прехвърлят техните средства във фондовете на ПОК „ДСК-Родина” АД.

ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

В съответствие с действащото законодателство и издадената лицензия за допълнително пенсионно осигуряване Пенсионноосигурителна компания „ДСК-Родина” АД има регистрирани и управлява Универсален пенсионен фонд, Професионален пенсионен фонд и Доброволен пенсионен фонд.

Универсален пенсионен фонд

Допълнителното осигуряване в **Универсален пенсионен фонд (УПФ)**, в сила от 1.01.2002 г., е **задължително за всички родени след 31 декември 1959 г.**, които са осигурени в държавното обществено осигуряване. За лицата, работещи по трудови правоотношения, осигурителната вноска се внася от работодателя и от лицето, чрез НАП, в съотношение **65:35 за 2007 г.** Самоосигуряващите се лица по част първа от Кодекса за социално осигуряване правят вноски в универсален пенсионен фонд изцяло за своя сметка. **Осигуряването в УПФ не е допълнителна осигурителна тежест за лицата и работодателя, а е за сметка на намаление на вноските за държавно обществено осигуряване.** Осигуряването в универсален пенсионен фонд дава право на допълнителна пожизнена пенсия, което възниква при придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст от държавното обществено осигуряване.

С **53 078 лица** се е увеличил броят на осигурени в УПФ „ДСК-Родина” от 1.04.2005 до 31.03.2007 г. Тези данни отразяват нарастване от 34,96% за две години. Растежът на пазара за съответния период е 20,68%.

Професионален пенсионен фонд

Допълнителното осигуряване в **Професионален пенсионен фонд (ППФ)** е в сила от 1.01.2000 г. и е задължително за **всички работещи в условията на I и II категория труд** лица. Работодателят внася задължително всеки месец изцяло за своя сметка осигурителна вноска – съответно 12% за I категория и 7% за II категория труд (чрез НАП) в избран лично от всяко лице професионален пенсионен фонд. Това осигуряване дава право на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране до придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно чл. 168 и §4 от Преходните и заключителни разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.

Броят на осигурените лица в ППФ “ДСК-Родина” в интервала 1.04.2005 – 31.03.2007 г. е нараснал с **3 688 лица**. Този резултат се равнява на ръст от **45,81%**. Увеличението в броя на осигурените лица за пазара е 10,14%.

Доброволен пенсионен фонд

Само за 2006 г. спрямо 2005 г. постъпленията от осигурителни вноски в Доброволния фонд на „ДСК-Родина” са нараснали с 60,51%. Към 31.03.2007 г. осигурените лица в ДПФ „ДСК-Родина” достигнаха 28 392 души, което представлява **ръст от 6 948 лица, или 32,40%**, за последните две години. Ръстът на осигурените лица в доброволните пенсионни фондове средно за пазара е 6,82% за този период.

Нашите предимства са предпоставката за посочените резултати:

- **Доходност** от управление на активите на пенсионните фондове, като нашата цел е доходността да надвишава средната за пазара.

- **Свободен избор на получаване на средствата**
- Личните вноски в ДПФ „ДСК-Родина” могат да бъдат **изтеглени** по всяко време и при **кратки срокове**.

- При пенсиониране или до 5 години по-рано съществува възможност за избор измежду четири варианта: еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства; изплащане на срочна пенсия или на пожизнена пенсия.

- **Ранно получаване на доброволна пенсия още преди навършване на пенсионна възраст** – изплащане на доброволна пенсия до 5 години преди навършване на възрастта за пенсиониране.

- **Гъвкавост на осигуряването** – свобода при промяна в размера на осигурителната вноска, като при прекъсване на вноските в Доброволен пенсионен фонд “ДСК-Родина” не се нарушават правата на осигурените лица.

- **Бързо обслужване** – максимално бързо обработване на документи и изплащане на суми.

- **Близост на представителствата** – информация и други услуги в над 360 представителства в цялата страна в офисите на „Банка ДСК”.

- **Възможност за ползване услугите на „Банка ДСК”** – изгодни условия за ипотечни, жилищни и потребителски кредити.

Осигуряването в доброволен пенсионен фонд е перспективна и доходна инвестиция:

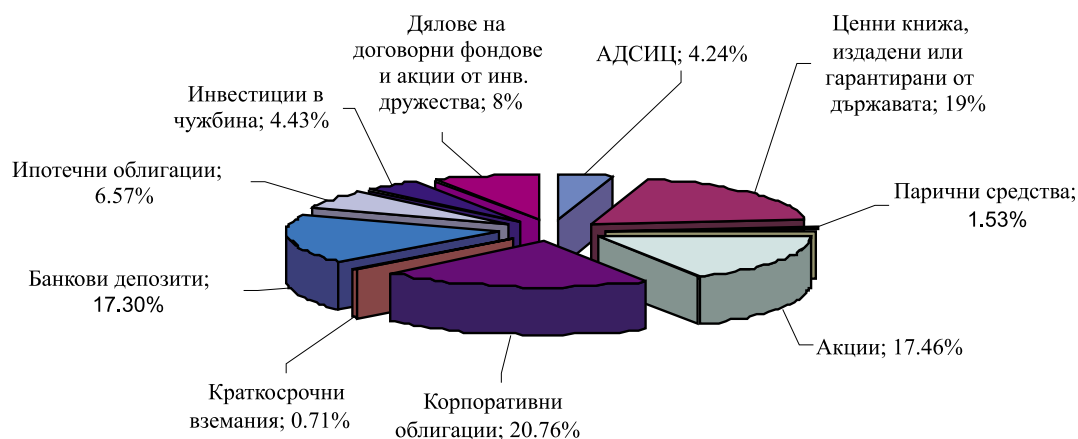
• **Намаление на данъците** – законът дава право на лицата да получат данъчно облекчение върху вноски в размер до 10% от месечната или годишната данъчна основа. Вноските в рамките на тези 10% не се облагат с данък общ доход.

• **Спестяване в лична партида** – осигуряването в Доброволен пенсионен фонд е източник на добра годишна доходност, което прави осигуряването изключително добро инвестиционно решение.

Натрупаната доходност не подлежи на данъчно облагане, независимо кога лицето получава доходността. През 2006 г. доходността за Доброволен пенсионен фонд “ДСК-Родина” е **9,92%**.

Инвестиция – постоянният контрол от страна на Комисията за финансов надзор, възможностите на финансовите пазари и ограниченията по отношение на инвестиционния портфейл правят вложението в ДПФ едновременно доходно и сигурно.

Структура на инвестиционния портфейл на ДПФ “ДСК - Родина”
към 31.03.2007 г.

Посочените данни нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.

Изчисленията са направени на база данни, публикувани на сайта на Комисията за финансов надзор www.fsc.bg

Примерни изчисления за допълнително доброволно пенсионно осигуряване с месечни вноски само с цел спестяване без ползване на данъчно облекчение за вноските (в лева)

Месечна вноска – 20 лв.			Месечна вноска – 50 лв.			Месечна вноска – 70 лв.		
Години на осигуряване	Обща натрупана сума в края на периода	Сума от доходност	Години на осигуряване	Обща натрупана сума в края на периода	Сума от доходност	Години на осигуряване	Обща натрупана сума в края на периода	Сума от доходност
1	244	12	1	610	31	1	854	43
3	808	113	3	2 019	282	3	2 826	395
5	1 489	331	5	3 724	829	5	5 213	1 160
7	2 315	693	7	5 786	1 733	7	8 101	2 427
10	3 888	1 572	10	9 720	3 930	10	13 608	5 502

Примерът е разработен при доходност на годишна база – 10%; такса управление в размер на 3,5% от всяка месечна вноска; лицето има вече открита партида в ДПФ „ДСК-Родина”. Използваната доходност е примерна и няма връзка с бъдещи резултати.

Пример за допълнително доброволно пенсионно осигуряване с месечни вноски с ползване на данъчно облекчение за вноските (в лева) при трудови правоотношения

Брутен месечен доход	Размер на вноската с данъчно облекчение	Спестен данък общ доход месечно	Цена на инвестицията * за 1 месец	Цена на инвестицията за 12 месеца	Полза при осигуряване 12 месеца			Полза при осигуряване 24 месеца	
					Натрупана сума **	Сума при изтегляне	Възвращаемост на инвестицията (в %) ***	Натрупана сума	Сума при изтегляне
700	61	14	48	576	748	638	20,3%	1570	1350
900	79	19	60	720	961	720	24%	2019	1735
1000	88	21	67	804	1068	911	24%	2243	1928
1200	105	25	80	960	1282	1093	24%	2692	2313
1500	133	32	101	1212	1618	1379	24%	3397	2919
1800	163	39	124	1488	1983	1691	24%	4165	3580
2000	183	44	139	1668	2227	1899	24%	4678	4023
2500	233	56	177	2124	2837	2419	24%	5958	5130

* Цена на инвестицията за един месец е сумата, с която реално се намалява заплата на лицето;

** Натрупаната сума е при доходност на годишна база 10%. Използваната доходност е примерна и няма връзка с бъдещи резултати;

*** Възвращаемост на инвестицията – вътрешна норма на възвращаемост, пресметната на годишна база с отчитане на стойността на парите във времето.

Примерът е разработен при сегашните размери на данъчно-осигурителната тежест, такса управление в размер на 3,5% от всяка месечна вноска; лицето има вече открита партида в ДПФ „ДСК-Родина”.

Сумите при изтегляне на средства **преди настъпил осигурителен случай са получени**, като са изчислени окончателен данък за 2007 г. в размер на 15% и такса изтегляне 0,5%, но не по-малко от 2 лв. и не повече от 20 лв.

При изтегляне на средства от ДПФ **при настъпил осигурителен случай** при пенсиониране или 5 години преди навършване на годините за пенсиониране – 55 години за жени и 58 години за мъже сумата за получаване е равна на натрупаната сума.

Пример за допълнително доброволно пенсионно осигуряване с еднократна вноска (в лева)

Размер на еднократната годишна вноска	Размер на доходността при 1 година натрупване	Размер на доходността при 2 години натрупване	Размер на доходността при 3 години натрупване	Размер на доходността при 5 години натрупване	Размер на доходността при 10 години натрупване
10 001	968	2 032	3 202	5 907	15 419
20 000	1 935	4 064	6 405	11 813	30 839
30 000	2 903	6 095	9 607	17 720	46 258

Примерът е разработен при доходност на годишна база – 10%; такса управление в размер на 3,25% от всяка месечна вноска; лицето има вече открита партида в ДПФ „ДСК-Родина”. Използваната доходност е примерна и няма връзка с бъдещи резултати.

Примерна схема за допълнително доброволно пенсионно осигуряване с годишна вноска (в лева)

Годишна вноска – 1000 лв.				Годишна вноска – 3000 лв.			
Години на осигуряване	Обща натрупана сума	Сума от доходност	Доходност/Обща натрупана сума (в %)	Години на осигуряване	Обща натрупана сума	Сума от доходност	Доходност/Обща натрупана сума (в %)
1	1 062	97	9%	1	3 185	2 895	9%
3	3 514	619	18%	3	10 541	8 685	18%
5	6 481	1 656	26%	5	19 442	14 475	26%
7	10 071	3 316	33%	7	30 212	20 265	33%
10	16 918	7 268	43%	10	50 753	28 950	43%

Пример за първоначален размер на пенсията при месечна вноска 10% от данъчната основа и коефициент на заместване от нетната работна заплата за срок на осигуряване 10 години и получаване на пенсия за срок от 10 и 15 години

Брутен месечен доход (в лева)	Натрупана сума при пенсиониране (в лева)	Размер на първа месечна пенсия за срок от 10 години		Размер на първа месечна пенсия за срок от 15 години	
		в лева	в % от последната заплата	в лева	в % от последната заплата
700	15 618	154	14,9%	111	10,8%
900	20 081	197	15,3%	143	11,1%
1000	22 312	219	15,4%	158	11,1%
1200	26 774	263	15,6%	190	11,3%
1500	33 784	332	15,9%	240	11,5%
1800	41 428	407	16%	294	11,6%
2000	46 523	458	16,1%	330	11,6%
2500	59 262	583	16,2%	421	11,7%

Примерът е разработен при 7% ръст на нетната заплата след приспадане на дължимите лични осигуровки и данък общ доход, при сегашните размери на данъчно-осигурителната тежест, при 7% ръст на вноската, срок на осигуряване 10 години; такса управление в размер на 3,5% от всяка месечна вноска; лицето има вече открита партида в ДПФ „ДСК-Родина”, доходност на годишна база – 10%. Използваните данни са примерни и нямат връзка с бъдещи резултати.

Пример за размер на първата месечна пенсия при еднократна вноска от 10 001 лв. в зависимост от срока за получаване

Период на престой на средствата	Натрупана сума	Срок за получаване - 3 г.	Получена сума за периода на изплащане	Срок за получаване - 5 г.	Получена сума за периода на изплащане
3 години	12 877 лв.	376 лв.	14 924 лв.	233 лв.	16 532 лв.
5 години	15 582 лв.	455 лв.	18 058 лв.	282 лв.	20 003 лв.

10% доходност на годишна база и 3,25% такса управление (данните са примерни и нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати)

Първата месечна пенсия е в размер на **455 лв.** за период от 3 години и **282 лв.** за период от 5 години при вноска от 10 001 лв. и престой на парите от 5 години. В края на петата година Вашето вложение ще **нарасне на 15 582 лв.** Вие ще сте получили 20 003 лв. в края на периода при изплащане на петгодишна пенсия.

Месечна пенсия, в допълнение на държавната, можете да започнете да получавате **веднага след внасяне** на еднократна вноска. Няма изискване за минимален период за престой на парите, за да получавате пенсия.

Наши клиенти са не само активно заетите лица, но и пенсионерите, защото Доброволен пенсионен фонд позволява разумно управление на средствата с бърз достъп до тях.

Чрез териториалната мрежа на “Банка ДСК” ЕАД, ПОК „ДСК-Родина” АД разполага с **над 360 представителства**. Допълнителна информация е на разположение в централния офис с адрес ул. Оборище 47, 1504 София и тел. 02/942 70 47, 942 70 16, 942 70 17.